

Додаток

до рішення міської ради

від _____ № _____

Проект Стратегії розвитку
туризму та курортно-
рекреаційної діяльності у м.
Слов'янську в умовах кризи,
викликаній наслідками
бойових дій на сході України,
на період до 2027 року

м. Слов'янськ

08.2018

ЗМІСТ

1. Коротка характеристика міста.....	2
2. Бюджетна діяльність.....	24
3. SWOT-аналіз та ідентифікація проблем сфери туризму та курортно-рекреаційної діяльності міста Слов'янськ, SWOT-матриця та визначення «порівняльних переваг», «викликів», «захищеності», «ризиків».....	31
4. Місія і бачення на стратегічну перспективу розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності.....	37
5. Дорожня карта та головні пріоритети (напрямки) розвитку.....	38
6. Декомпозиція стратегічних цілей, виокремлення оперативних цілей і завдань розвитку	39
7. Механізм реалізації Механізм реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську	49
8. Моніторинг та оцінка результативності реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську.....	54

Коротка характеристика міста

Географічне положення

Слов'янськ(до 1784 року – Тор) – місто обласного значення, розташоване в північній частині Донецької області, в долині річки Казенний Торець(притока Сіверського Дінця, басейн Дону), біля Торських соляних озер.Загальна площа міста – 60,80 кв. км. (0,23% території області).

Місто має майже плоский рівнинний рельєф місцевості. Найбільша височина знаходиться на околиці міста: це гора Карачун висотою 167,6 м. Карачун, як і багато інших гір в околицях, має крейдову природу.

Адміністративно-територіальний устрій та інтегрованість міста, процеси децентралізації

Слов'янськ – місто обласного значення. На території Слов'янської міської ради за територіальним устроєм наразі знаходиться м. Святогірськ (на його базі планується створити Святогірську ОТГ), яке адміністративно не підпорядковане Слов'янській міській раді та має власний бюджет.

№ п/п	Міські, селищні, сільські ради та населенні пункти в них	Загальна площа території (тис.кв.м.)	Кількість населення
	Міськради	69,06	116483
1.	м. Слов'янськ	60,80	112022
2.	м. Святогірськ	8,26	4461

ПРОЦЕСИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Склад перспективної Слов'янської ОТГ передбачений перспективним планом формування території громад Донецької області, затверджений Розпорядженням КМУ №1029 від 08.09.2015 р. (в редакції Розпорядження №57-р від 01.02.2017 р.):

- Слов'янська міська рада - м. Слов'янськ (адміністративний центр перспективної ОТГ)
- Билбасівська селищна рада - сел. Билбасівка, с. Торець
- Андріївська селищна рада - смт Андріївка
- Мирненська сільська рада - с. Мирне
-

Історичні вежі міста

Наприкінці XVI — на початку XVII ст. на Торських озерах (на той час ця територія належала до Дикого поля) російські і українські промисловики-сезонники почали видобувати сіль. 1645 року на переправі через Казенний Торець (тоді р. Тор) уряд спорудив "острожек", який проіснував лише рік. 1664 року на Торських озерах поруч із приватним з'явилося і казенне виробництво солі. Для захисту соляних промислів від татар у 1676 році засновано місто-фортецю Тор (паралельна назва — Соляний/Солоний), заселену переселенцями із Правобережної України. Наприкінці 1720-х — на початку 1730-х рр. Торська фортеця зазнала реконструкції, а у 1783 році була виключена зі списку фортифікаційних споруд. Із 1685 року Тор — центр сотні Ізюмського полку, із 1765— у складі Ізюмської провінції Слобідсько-Української губернії, із 1775 — у складі Азовської губернії. 22 січня 1784 року Тор

було призначено повітовим містом Катеринославського намісництва й перейменовано на Словенськ (згодом офіційною формою стала "Слов'янськ"). 29 серпня 1794 року Слов'янськ із повітом був приписаний до Слобідсько-Української губернії (із 1835 року — Харківська губернія). У 1803 році переведений до розряду заштатних міст.

Після завоювання Російською імперією Криму дешева кримська сіль витіснила з ринку торську, тому уряд у 1782 році був змушений закрити виробництво солі на Торських озерах. Промисел відродився лише через 40 років, коли стало можливим використання дешевого палива — донбаського кам'яного вугілля. На початку XIX ст. у Слов'янську почали виникати промислові підприємства (переважно харчової промисловості). 1869 року повз Слов'янська пролягла Курсько-Харківсько-Азовська залізниця, що сприяло подальшому розвитку міста, яке перетворилося на значний промисловий центр. Неухильно зростала чисельність населення (у 1773 році — 3,9 тис. осіб, у 1837 — 5,9 тис., у 1897 — 15,7 тис. осіб).

У 1832 році на Репному озері лікар Чугуївського військового госпіталю Олексій Яковлев застосував солону воду та грязі для лікування, що стало початком Слов'янська як бальнеологічного курорту. У 2-й пол. XIX — на початку XX ст. курорт, відомий як "Слов'янські мінеральні води", здобув широку популярність.

Із жовтня 1917 року влада в місті належала більшовикам. Із 20 квітня 1918 року Слов'янськ контролювався українськими урядами (до кінця квітня — урядом Української Народної Республіки, потім — Української Держави). 25 грудня 1918 року місто захопили більшовики, а 5 червня 1919 року — денікінці. 25 грудня 1919 року було остаточно встановлено радянську владу. 16 квітня 1920 року Слов'янськ включено до складу Донецької губернії. У радянський час тривав розвиток міста як великого індустріального осередку (із переважанням машинобудування, хімічної промисловості, виробництва будівельних матеріалів, електроенергетики) та курорту (із 1934 мав статус всесоюзного). Зростала чисельність населення (1926 — 21,5 тис. осіб, 1940 — 75,5 тис., 1962 — 86 тис., 1990 — 136 тис. осіб). Із 25 жовтня 1941 року до 6 вересня 1943 року Слов'янськ був окупований гітлерівцями.¹

Історія курорту

Слов'янський курорт називають перлиною Донбасу — це один з найстаріших бальнеогрязевих курортів України, розташований у великому хвойно-листяному парку на березі унікальних мінералізованих карстових озер Репне і Сліпне (що є найвіддаленішими від моря по Україні).

Це один з найстаріших бальнеогрязевих курортів України, де для лікування і реабілітації використовуються природні лікувальні фактори: лікувальна грязь, мінеральна вода, клімат в поєднанні з фізіотерапією.

Існує легенда, що Петро І у 1710 році, повертаючись з походу, купався в озерах, дізнавшись від солеварів про їх цілющі властивості.

Але офіційно свою історію Слов'янський курорт обчислює ще з 1827 року. Ознайомившись з організацією лікування хворих на одеських лиманах, Олексій Яковлев у 1827 році привіз до Слов'янська групу солдатів, які перебували на лікуванні в Чугуївському госпіталі. На березі озера Репне були встановлені намети. У них розмістили колишніх воїнів. Спочатку лікували солоною водою (ропою), а потім і гряззю. Ефективність лікування виявилася дуже високою. Наступного літа кількість

¹Архипова С. І. Слов'янськ // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України . — К. : Наук. думка, 2012. — Т. 9 : Прил — С. — С. 656. — ISBN 978-966-00-1290-5

наметів зросла, а поруч з ними побудували приміщення для підігріву води і площадку для намазування грязю.

А в 1832 році цілющі властивості озер отримали офіційне визнання медициною. За пропозицією медичного департаменту професор Харківського університету Є.С. Гордієнко в 1835 році провів перші дослідження хімічного складу Слов'янських мінеральних вод, які дали позитивні результати

У 1840 році на південному березі озера Репне відкрили відділення Чугуївського шпиталю на 200 місць. Бальнеологічнолікарню громадяни отримали лише у 1852 році. До цього заможні люди будували на протилежному від госпіталю березі власні купальні, будиночки, які здавали в оренду. За вказівкою Харківського губернатора в 1849 році на казенні кошти почалося спорудження лікарні для цивільних осіб.

Із закінченням будівництва Курсько-Харківсько-Азовської залізниці приплив хворих на Слов'янські мінеральні води збільшився. грошей же в казні на розвиток курорту не було, і його вирішили передати місту. У 1876 році створено спеціальне управління. Завдяки залученню приватного капіталу вдалося розширити лікарні, поліпшити водопостачання, упорядкувати парк. За сезон, який тривав з 15 травня по 25 серпня, на курорті проходили лікування до 500 осіб².

У «Пам'ятній книжці Харківської губернії» за 1862 рік³ про курорт можна прочитати наступне:

«В даний час в Слов'янську чудові мінеральні води, які залучають дуже багато приїжджають сюди для користування: і це надає місту в літні місяці особливу життя і поправляє жителів його на цілий рік».

Вже до середини 80-х років XIX століття в газетах і журналах такі ось оголошення можна було зустріти досить часто:

² Скрипник В.П. Славянск. Краткая история города-курорта Скрипник В.П. // Слов'янськ: Видавництво «Друкарський двір», 2012. – 60 с

³ Пам'ятна книжка Харківської губернії. Складена секретаріатом Харківського Губернського Статистичного комітету, під кер. Якова Голяховського - Харків: Університетська типографія, 1862 – 233 с.

А невеликій книзі І. Леваковського «Про Слов'янські соляні озера», виданої в Харкові в 1870 році⁴, можна прочитати наступне:

По содержанию собственно поваренной соли вода славянских соляных озеръ и колодцевъ имѣетъ наибольшее сходство съ водою Чернаго и Азовскаго морей и значительно превосходить, въ этомъ отношеніи, крымскія и маньчскія соляныя озера¹. Содержаніе поваренной соли составляетъ въ водѣ:

Чернаго моря	79,20%
Азовскаго моря	81,35
Сиваша	81,70
Краснаго озера	47,01
Сакскаго	66,86
Чокравскаго	66,43
Староманьчскаго	64,04
Грузкаго	64,81
Горькосолепаго	51,82.

Вивчення хімічного складу води й грязі Слов'янських солених озер, їх вплив на організм людини показали, що Слов'янський курорт за лікувальними властивостями близький до таких європейських курортів, як: Крайцнах, Наугейм, Вісбаден тощо. Це дало основу для видання царського наказу 1892 року про призначення Слов'янському курорту суспільного значення та поширення на нього державної охорони.

Лікувальні властивості Слов'янського курорту неодноразово відзначалися нагородами на земських і всереспубліканських виставках. У 1907 році на міжнародній виставці в м. Спа (Бельгія) вони отримали найвищу нагороду Гран-прі. Така висока оцінка головного лікувального чинника Слов'янського курорту змусила міську управу шукати способи його розширення. У цей час було відкрито хіміко-бактеріологічну лабораторію, побудовано новий курортний зал, закладено основний парк площею 35 га. Кількість лікувальних місць збільшилася за рахунок будівництва приватних санаторіїв і дач. Був споруджений корпус для дитячих ванн, водогін.

Із 1930 року лікування гряздю на Слов'янському курорті стало можливим і взимовий час.

Курортом державного значення Слов'янськ визнано в 1934 році. Тут було введено в експлуатацію Інститут відновлення працездатності травмастиків, в основі діяльності якого знаходилося поєднання лікування гряздю з усіма доступними видами фізіотерапії. У 1937 році відкрили бальнеофізіотерапевтичний інститут (БФТІ), який за своїм оснащенням і об'ємом роботи був одним із найбільших і найкращих у тодішньому СРСР серед інститутів свого профілю. Напередодні Другої світової війни на курорті працювало 7 санаторіїв: 2 терапевтичні, неврологічні, травматологічні, ревматологічні, гінекологічні, дитячий. Їх пропускна здібність складала біля 20 тисяч хворих за рік і 500 амбулаторних хворих.

Під час Другої світової війни курорт було повністю зруйновано.

6 вересня 1943 року було звільнено Слов'янськ, а 9 вересня вже почалося відновлення курорту. У червні 1945 року курорт приймав перших хворих. Санаторій № 7 було відновлено вже в 1945 році, а через 3 роки почав функціонувати санаторій № 8; у 1949 році відбудовано БФТІ. У 1950 році на базі

⁴ Леваковский И. Ф. О славянских соляных озерах / И. Ф. Леваковский // Тр. об-ва испытателей природы при Харьк. ун-те. – 1870. – 10 с.

зруйнованого Інституту відновлення працездатності травматологічних хворих було відкрито санаторій «Слов'янський». У 1959 році на базі санаторіїв №№ 1, 2, 3 збудовано санаторій «Донбас».

1980 р. – уведено в експлуатацію новий санаторій «Ювілейний».

1985 р. – уведено в роботу нову спільнокурортну грязелікарню.

1998 р. – за ініціативою МОЗ і МНС на базі санаторію «Донбас» відкрито перший в Україні республіканський Центр реабілітації підлітків, потерпілих у результаті Чорнобильської катастрофи (120 місць).

2000 р. – відкрито бювет мінеральної води (санаторій «Ювілейний»).

2004 р. – на базі санаторія «Донбас» відкрито спеціалізоване відділення реабілітації репродуктивного здоров'я молоді.

2006 р. – у санаторії «Донбас» відкрито відділення реабілітації вагітних.

З 2011 року розпочався новий етап активного розвитку територій міста: природним територіям міста Слов'янська Донецької області Законом України надано статус Державного курорту⁵.

Історія ремісництва

Слов'янщина з давніх часів є одним з провідних центрів керамічного виробництва на Слобідській Україні.

Наявність родовищ глини на території краю зумовило появу вироблених вручну керамічних виробів ще в 6-4 тис. до н.е. (в епоху неополіту). Неолітична кераміка досить примітивна, виготовлена ліпним способом, без гончарного кола; має слабкий випал, гостре або кругле дно, що свідчить про відсутність у побуті людей столу і печі з плоским дном. Посуд, виготовлений на гончарному колі, з'являється у скіфів, що мешкали у VII-III ст. до н.е.

У VII – IX ст. н.е. гончарство виокремлюється як ремесло. Гончарство у XVIII – початку XX ст. займало одне з найважливіших місць в ремісничому виробництві міста Тора-Слов'янська і деяких прилеглих селищ. Центром гончарного промислу стало селище Піскунівка. Тут виготовлялося більше 1000 виробів на день – глечики, горщики, макітри, миски і т.п.⁶

Наприкінці XIX ст. гончарний посуд поступово почав витісняти фабричний. 1892 року було офіційно відкрито фабрику «Товариство виробництва фарфорових і фаянсових виробів М.С. Кузнецова» (поблизуродовищаглин Часів Яр) з продукування електрофарфорових ізоляторів, на які був великий попит, з огляду на розвиток у Росії телефонно-телеграфного зв'язку. Крім цього виготовлявся і побутовий посуд, асортимент якого опановувався в різних стилях, техніках і матеріалах: умайоліці, фаянсі, пів-фарфорі. Вироби цього підприємства, яке проіснувало до 1915 року, мали торгову марку «Тов-во М.С. Кузнецова в Славянске».

Всього 3 роки по запуску заводу М.С. Кузнецова, поруч, у 1895 році англієць Йосиф Лянге і поляк Іван Дзевульський відкрили у Слов'янську філію свого польського підприємства метлахської плитки. Уже 1897 року їх продукція отримує першу золоту медаль на виставці в Києві. На Всесвітній виставці в Парижі 1900-го року, підприємство нагороджене срібною медаллю. 1901-го року фірма одержала гран-прі на Петербурзькій міжнародній виставці кераміки. На виробництві Лянге і Дзевульського, яке офіційно було спрямоване на виготовлення піротехнічних керамогранітних виробів, виконували декор модерного типу, що за стилістикою оформлення наближався до керамічної продукції фабрики І.

⁵Закон України від 19.04.2011 № 3245-VI «Про оголошення природних територій міста Слов'янська Донецької області курортом державного значення»

⁶Фотоальбом «Декоративно-прикладная и художественная керамика в коллекции музея» / автор-составитель С.Ф. Непочатова // Слов'янськ: Видавництво «Друкарський двір», 2008.

Левинського у Львові. Характерно, що два підприємства різних етнокультурних регіонів України, на десятиліття випередивши час, дали зразки найбільш ранніх у Європі варіантів Ар Деко.

У 1914 році підприємство перепрофільовується на випуск оборонних виробів (так само, як в період військових дій працювало виробництво Кузнецових).

1918 року у с. Миколаївці під Слов'янськом було створено керамічну школу, де програма навчання базувалася на досвіді кращих вітчизняних і зарубіжних шкіл, враховуючи напрацювання Західної України, етнічної Росії, країн Європи.

Керамічна промисловість Слов'янська на початок ХХІ століття нараховує декілька сотень виробництв, перетворюючи місто у найбільший центр кераміки, майоліки, фарфору і фаянсу України.

Історико-архітектурні пам'ятки та пам'ятники археології

ІСТОРИЧНІ СПОРУДИ:

- Свято-Воскресенська церква (1720—80)
- Церква Святого Олександра Невського (XIX ст.).

Парк Слов'янського курорту є пам'ятником архітектури, історії і культури середини ХІХ століття. Обстеження парку і паспорт пам'ятника історії і культури виконані ЗАТ "ХАРЬКІВРЕСТАВРАЦІЯ" в 1998 році.

Відповідно до переліку пам'яток культурної спадщини (пам'яток археології) в межах території регіонального ландшафтного парку «Слов'янський курорт» розташовані 3 археологічні об'єкти, а саме:

- курган доби бронзи – охоронний номер 5458, обліковий номер 2901010;
- курган доби бронзи – охоронний номер 5458, обліковий номер 2901011;
- курган – обліковий номер 2901026.

Археологічні розкопки

Археологічні дослідження (розкопки) залишків Торської фортеці кінця ХVІІ – початку ХVІІІ століття, що знаходяться на берегах річки Колонтаївката солоних озер, провели співробітники Слов'янського краєзнавчого музею разом з колегами Донецького обласного музею у 2005-2007 роках. Загальна площа 5 розкопів – 716 квадратних метрів, де виявили багаточисельні знахідки, у тому числі і археологічні комплекси. Серед них як житлові, так і господарчі споруди. За результатами археологічних досліджень склали наукові звіти в Інституті археології НАНУ, написані і опубліковані статті, а найбільш цікаві предмети виставлені в експозиції музею.

Клімат

Місто отримує значну кількість тепла. Число годин сонячного сяйва досягає 2000 на рік. Найтепліший місяць року – липень, найхолодніший – січень. Максимальна температура липня – від +35 до +40°C, мінімальна температура січня – від -32 до -37°C. Температура води влітку від +18 до 27°C. Середньорічна температура +7,6°C. Середня вологість за рік становить 62%, найменша відзначена у вересні – 45%, а найбільша в січні – 90%. Найбільша кількість опадів випадає на червень (в середньому 65 мм), найменша на лютий і досягає 28-30 мм. Перший сніг зазвичай випадає в листопаді, потужність снігового покриву не перевищує 13 см. Танення снігу як правило закінчується до квітня.

Тепле літо та м'яка зима сприяють лікуванню на Слов'янському курорті. Цілощоденне повітря змішаного лісу, прилеглі солоні озера створюють неповторний мікроклімат, подібний морському.

Водні ресурси (гідрографічна мережа, параметри водних об'єктів, стан на момент останньої інвентаризації водоймищ по місту)

Гідрографічна мережа району представлена річками, які є притоками р. Сіверський Донець (басейну р. Дон). В межах міста найбільшою річкою є права притока Сіверського Дінця р. Казенний Торець з її лівою притокою р. Сухий Торець.

Річка Казенний Торець протікає по широкій (5-7 км) долині з пологими схилами. Витоки річки знаходяться на південь від селища Гродівка Донецької області в 80 км від міста Слов'янська на позначці +185 м. Середній ухил річки близько 1,6 м на 1 км., ширина русла 10-50 м, глибина від 0,3 до 5,0 м. Рельєф заплави помірно пагористий на відмітках 40-67 м; низини заболочені. Русло річки меандричне. У період паводків річка виходить з берегів і заливає заплавної терасу до позначки 62 м.

У північній частині міста протікає ліва притока р. Казенний Торець - **р. Колонтаївка**, заплава якої з півночі і заходу примикає до корінного схилу. Свій початок бере в 5 км на північ від м. Слов'янська, в районі с. Соболівка. Протягом, приблизно, третина верхньої течії струмок протікає в субмеридіональному напрямку з півночі на південь, потім різко, майже під прямим кутом, повертає на схід. Тут в його долині знаходяться два озера карстового походження - Левадне 1 і Левадне 2. Перед впаданням в р. Казенний Торець, на південно-східній околиці м. Слов'янська, річка знову змінює напрямок своєї течії на південно-східне. У річці збільшено вміст хлоридів, сульфатів, зважених речовин і БПК₅, що негативно впливає на якість води в р. К. Торець. Довжина річки – 3 км.

На південь від розглянутої території протікає **р. Сухий Торець**. Довжина 97 км. Площа водозбірної басейну 1 610 км². Похил річки 0,7 м/км. Річкова долина трапецієподібна, завширшки 3—6 км. Заплава двобічна, завширшки 0,5—1,8 км. Річище звивисте. Характерне чергування широких і глибоких плес та мілководних ділянок. Використовується на риборицтво, зрошення та водопостачання. Численні ставки і невеликі водосховища.

Правими притоками р. Казенний Торець є мала **річка Бакай** (Сориці). Довжина 12 км. Площа водозбірної басейну 45,7 км². Похил 4,3 м/км. Долина коритоподібна. Живиться за рахунок атмосферних опадів. Льодостав нестійкий (з грудня до початку березня). Використовується на сільськогосподарські та промислові потреби. Бере початок із Оріхуватки, на сході за кілька десятків метрів проходить річище каналу Сіверський Донець — Донбас. Поруч розташовані два лісових урочища: Оріхове та Тупиченко. Тече територією Слов'янського району Донецької області. Впадає до Казенного Торця у Слов'янську між мікрорайонами Черевківка та Хімік поблизу олівцевої фабрики. Споруджено ставки.

На території Слов'янська містяться унікальні **солоні озера карстового походження**.

Десь близько 20 млн. років тому на нинішній території міста Слов'янська були тихі морські лагуни, відокремлені від моря піщаними барями. Клімат у той час був жаркий, і за рахунок випаровування на дні лагун відкладалася шарами сіль. Пізніше ці шари солі під впливом тектонічних рухів опускалися до низу і перекривалися піщано-глинистими покладами. Піщано-глинисті відкладення зберігали сіль від розчинення. Нові тектонічні рухи Землі вивели шари солі до денної поверхні, і на ділянках, де була інтенсивна фільтрація підземних та атмосферних вод, сіль почала розчинятися, формуючи западини у рельєфі. Вони заповнювалися водою за рахунок атмосферних опадів та підземних джерел. У такий спосіб формувалися солоні озера міста Слов'янська.

Озера розділені між собою невеликими піщаними валами близько 150—200 м завширшки. Озера мають цілющі властивості і є основою санаторно-курортної індустрії міста. Найбільші — озеро **Сліпне**

площею дзеркала 24,40 га із середньою глибиною 1,2 м (максимальною – 2,2 м), озеро **Репне** площею дзеркала 18,47 га із середньою глибиною 2,9 м (максимальною - 8,4 м), а також **Вейсове, Лиман 1,2**, які розташовані в західній та східній частині міста. Крім того, є безліч дрібних озер і заболочених ділянок.

З 1975 року ці озера перебувають під охороною як гідрологічні природні пам'ятки загальнодержавного значення⁷.

ГІДРОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ м. Слов'янськ			
Назва пам'ятки	Загальна площа пам'ятки (га)	Площа дзеркала озера (га)	Коротка характеристика
Озеро Репне	32	18,47	Солоне озеро карстового походження, що виникло внаслідок природного вилуження шарів кам'яної солі. Вода (ропа) та мул (грязі) озера мають лікувальні властивості. До сольового складу води входять переважно хлористий натрій та сульфат кальцію, менший вміст мають сульфати натрію та магнію. Мінералізація води в озері Репне в даний час досягає 16 г/куб.дм. Мул на дні озера по всій площині покритий ропою різної потужності. З усіх донних відкладень озера лікувальні властивості притаманні тільки чорному та сірому мулові. Чорний мул займає північно-східну частину озера. Він має запах сірководню. До пам'ятки входить 16 га прибережної санітарної зони. До складу регіонального ландшафтного парку «Слов'янський курорт» територія пам'ятки природи увійшла з 2005 року.
Озеро Сліпне	32	24,40	Солоне озеро континентального походження. Сформоване воно за рахунок вилугування соленосних шарів нижньопермських відкладень, які в геології мають назву галогенної формації. Озеро має значні запаси мулових грязей з лікувальними властивостями, а також цілющу ропу. Дно озера рівне і покрите мулом товщиною до 2,6 м. Середня мінералізація воді становить 10,3 г/куб.дм.

Постановою КМУ № 1499 від 11.12.1996 року зазначені озера віднесені до категорії лікувальних⁸.

Є також кілька інших озер менших розмірів і глибини. Температура води влітку досягає +22 ... +24 °С. Ропи соляних озер збагачена сульфатами і має хлоридно-натрієвий склад. На дні озер лежать поклади мулових грязей, переважно сульфідних.

⁷ Розпорядження Ради Міністрів Української РСР «Про доповнення списку пам'яток природи республіканського значення, що беруться під охорону держави» № 780- р від 14.10.1975 р.

⁸ Постанова КМУ «Про затвердження переліку водних об'єктів, що відносяться до категорії лікувальних» № 1499 від 11.12.1996 року

Всі озера мають прямий гідравлічний зв'язок з розсолами підземних вод. Для запобігання подальшого зменшення мінералізації води цих озер і стабілізації режиму мулоутворення пробурені кілька свердловин, розсільна вода яких подається в озера.

Мінеральні води та мулові грязі

В басейні рік Казенний Торець і Сіверський Донець в північно-східній частині м. Слов'янська розташовані давно відомі родовища бальнеологічних мінеральних вод і лікувальних грязей.

МІНЕРАЛЬНІ ВОДИ

Джерела мінеральних вод – три родовища:

- Слов'янське родовище – високо-мінералізовані розсоли хлоридно-натрієвого складу; експлуатаційні запаси 620 куб.м/добу
- Західно-Слов'янське родовище – слабо-мінералізовані сульфатні і хлоридно-сульфатні води; експлуатаційні запаси 66 куб.м/добу
- Святогірськеродовище – залістисті мінеральні води; підрахункові затверджені запаси (43 куб.м/добу).

Мінеральна вода хлоридно-натрієвого складу різної мінералізації (від 2 г/л до міцних розсолів) використовується у роботі санаторно-курортного господарства. У лікуванні застосовуються хлоридно-натрієві ванни концентрації 20-40 г/л, які справляють нормалізуючу дію на ЦНС, периферичну нервову систему, судинний тонус, нейрорегуляцію, залози внутрішньої секреції, справляють протизапальну, анальгезуючу, десенсибілізуючу дію.

Питні мінеральні води застосовуються при різноманітних захворюваннях шлунково-кишкового тракту (гастритах, колітах, захворюваннях печінки, жовчного міхура, підшлункової залози), порушеннях обміну речовин (цукровий діабет, сечокислий діатез), залізодефіцитній анемії.

ЛІКУВАЛЬНІ ГРЯЗІ

Грязі збагачені солями фосфорної, азотної, соляної, кремнієвої кислот, а також сірководнем (0,09%) та магнієм. За своїм складом вони сульфатно-хлоридно-натрієво-калієві та належать до мулового сульфідного типу лікувальних грязей. Добуваються ці грязі переважно з дна місцевих соляних озер Репного та Сліпного. Озеро Вейсове практично не володіє запасами лікувальних грязей і застосування на курорті не має.

Експлуатаційні запаси лікувальної грязі озерах становлять 225,2 тис. куб.м. або 288,6 тис.т, у т.ч.:

- озера Репне - 79,9 тис.куб.м або 98,8 тис.т
- озера Сліпне - 145,3 тис.куб.мабо 190,3 тис.т.

Використання грязей в лікувальних цілях можливо тільки після витримання їх в регенераційних басейнах до нормалізації санітарно-бактеріологічних показників.

Лікувальні грязі використовують для приготування різних лікувальних ванн, аплікацій, косметологічних масок для рук та обличчя, гарячого обгортання, в електролікуванні та інших процедурах. Грязь справляє на організм людини виражену протизапальну, седативну десенсибілізуючу, анальгезуючу дію, нормалізує стан ЦНС, залоз внутрішньої секреції.

Стан навколишнього природного середовища

З метою реалізації національної екологічної політики, яка передбачає поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки, досягнення безпечного для здоров'я людини стану довкілля, у відповідності до ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища», ЗУ «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», діє Програма «Охорона навколишнього природного середовища та екологічна безпека м. Слов'янська на 2016-2018рр».

АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

Центральною геофізичною обсерваторією імені Бориса Срезневського у 2017 році було здійснено оцінку стану забруднення атмосферного повітря в містах України за даними спостережень у 39 містах на 129 стаціонарних постах державної системи моніторингу гідрометслужби⁹.

За індексом забруднення атмосфери (ІЗА), який враховує ступінь забруднення атмосферного повітря по п'яти пріоритетних забруднюючих домішках, Слов'янськ входить до 10 міст країни з найбільшим рівнем забруднення атмосферного повітря.

Високий рівень забруднення атмосферного повітря міста був обумовлений здебільшого підвищеним вмістом специфічних шкідливих речовин (оксид вуглецю, діоксид азоту, фенол, формальдегід).

Найбільше забруднення за середньорічними і максимальними концентраціями (у кратності ГДК) у 2017 році в м. Слов'янську:

Речовина	Перевищення за середньорічним вмістом	Перевищення за максимально разовим вмістом
Оксид вуглецю	1,1	4,2
Діоксид азоту	2,5	2,2
Фенол	x	3,7
Формальдегід	3,3	3,5

Однак згідно з даними інформаційно-аналітичних довідок за 2015–2017 роки, що готуються Мінприроди, в місті Слов'янськ випадків високого забруднення з концентрацією домішок вище 5 максимально разових гранично допустимих концентрацій зареєстровано не було.

ЗАБРУДНЕННЯ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД

Місто лежить на півночі області, в долині річки Казенний Торець (притока Сіверського Дінця).

Хімічне забруднення поверхневих вод притоків Сіверського Дінця за даними спостережень гідрометеорологічної служби у 2017 році:

⁹ Огляд про стан забруднення навколишнього природного середовища на території України за даними спостережень гідрометеорологічних організацій у 2017 році

Басейни річок, річки, водосховища	Легко-окисні органічні речовини по (БСК ₅)	Нафто-продукти	Азот амонійний	Азот нітритний	Сполуки міді	Сполуки цинку	Сполуки маргану	Сполуки хрому шестивалентного	Сполуки заліза загального	Феноли	Всього випадків ВЗ
2017 рік: Середні за рік значення/Максимальні значення, ГДК*											
Сіверський Донець	<1-1/<1-2	<1-1/<1-1	<1-4/<1-13	<1-8/<1-29	1-3/2-6	1-2/2-5	2-5/3-19	2-7/4-8	<1/<1-2	1-2/1-4	7
Притоки Сіверського Дінця, водосховища	<1-2/<1-5	<1-1/<1-1	<1-10/<1-20	<1-14/<1-31	1-4/2-5	1-3/1-10	2-11/3-14	1-10/2-11	<1-3/<1-21	1-2/1-4	48

** в тому числі важкими металами

У воді річки Казенний Торець відзначається підвищений вміст нітратного азоту в порівнянні з рікою Сіверський Донець.

Узагальнюючи результати аналізу стану забруднення поверхневих вод за гідробіологічними показниками, треба зазначити, що порівняно з поверхневими водами інших річкових басейнів на території України поверхневі води Донбасу більш забруднені і переважно відповідають 4-му класу якості - забруднені води. При цьому аналіз рядів регулярних спостережень за якістю атмосферного повітря і поверхневих вод не дав змоги зробити безпосередні висновки про вплив бойових дій на стан цих високорухливих середовищ.

ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТІВ

У 2017 році на замовлення Координатора проектів ОБСЕ в Україні басейновою лабораторією моніторингу вод Сіверсько-Донецького басейнового управління водних ресурсів було проведено дослідження хімічного складу ґрунтів та донних відкладів на територіях, що постраждали внаслідок конфлікту¹⁰, у т.ч.:

- природно-заповідний фонд - район Регіонального ландшафтного парку «Слов'янський курорт»
- територія та околиці промислових об'єктів - Слов'янська ТЕС
- територія об'єктів транспортної та інформаційної інфраструктури м. Слов'янськ

Усереднене значення показників хімічного забруднення знаходилося, в цілому, на рівні фонових значень. Систематичне перевищення в 1,1 – 1,3 рази відзначено для ртуті, ванадію, кадмію, нерадіоактивного стронцію і гамма-випромінювання. Характерне максимальне перевищення за окремими показниками становило 1,2 – 2 рази від фонового, і лише в окремих випадках перевищення сягало 7 – 17 разів для проб, відібраних в Слов'янську.

Населення та демографія

Чисельність наявного населення на 01.01.2018 становила 115,919 тис. осіб, у т.ч. постійного – 112,479 тис. осіб.

Відповідно до групування поселень, затвердженого у ДБН 360-92** «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень» м. Слов'янськ відноситься до середніх міст (понад 100 до 250 тис осіб).

Економіка та підприємництво у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську

10 Звіт про польові дослідження для Координатора проектів ОБСЕ в Україні. Сіверсько-Донецьке Басейнове управління водних ресурсів. Слов'янськ, вересень 2017

ПІДПРИЄМСТВА, ЯКІ НАДАЮТЬ ПОСЛУГИ ПО РОЗМІЩЕННЮ

Станом на 01.01.2018 року на території міста-курорту Слов'янська знаходяться 15 об'єктів розміщення, у тому числі 9 готелів та 6 спеціалізованих закладів розміщення.

Готелі та аналогічні засоби розміщення міста Слов'янськ:

№ пор.	Назва готелю та аналогічного засобу розміщення	Адреса	Контакти
1.	Готель "Атлантида"	м. Слов'янськ вул. Костюріна, 8	Тел. (06262) 66-40-05 E-mail: slavkurort@ukr.net
2.	Кафе-Готель "Дукат"	м. Слов'янськ вул. Ярослава Мудрого, 65	Тел.(06262) 62-12-06 E-mail: kafebardukat@gmail.com www.café-dukat.com
3.	Готель "Караван"	м. Слов'янськ вул. Коха, 5	Тел. (06262) 66-41-05 E-mail:Miledy62@ukr.net
4.	Розважальний центр з готелем "Міраж"	м. Слов'янськ вул. Центральна, 47	Тел. (06262) 62-11-40
5.	Кафе-Мотель "Пікнік"	м. Слов'янськ траса Київ-Довжанський, 22	Тел. (06262) 2-06-96
6.	Готель "Слов'янськ"	м. Слов'янськ вул.Шовковична, 23	Тел. (06262) 2-81-95 www.slavyansk.gorod.dn.ua
7.	Розважальний центр з готелем "Талер"	м. Слов'янськ бул. Пушкіна, 9	Тел. (06262) 66-44-75
8.	Готель "Україна"	м. Слов'янськ вул. Шевченка, 22	Тел.(06262) 2-28-14 E-mail: admin@slavhotel.com.ua
9.	Кафе-Готель "Цезар"	м. Слов'янськ вул. Добровольського, 1	Тел.(06262) 66-42-75 E-mail: zima_vita@ukr.net

Спеціалізовані заклади розміщення: ДП «Санаторно-курортний реабілітаційний центр «Слов'янський курорт» ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» у складі трьох санаторіїв - «Слов'янський», «Ювілейний», «Донбас», санаторій «Шахтобудівник», база відпочинку «Сокіл» КП «Компанія «Вода Донбасу» та дитяча оздоровча дача «Вишнегірськ» Миколаївської школи-інтернату.

Детальніше про інфраструктуру Санаторно-курортного реабілітаційного центру «Слов'янський курорт»ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» станом до 2014 року:

Повна назва санаторно-курортного закладу:	Дочірнє підприємство «Санаторно-курортний реабілітаційний центр «Слов'янський курорт» Закритого акціонерного товариства лікувально-оздоровчих закладів профспілок України «Укрпрофоздоровниця»
Скорочена назва:	ДП «СКРЦ «Слов'янський курорт» ЗАТ «Укрпрофоздоровниця»
Адреса, поштовий індекс:	84110 м.Слов'янськ, вул. Пушкінська, 2 Донецька область
Контакти:	Тел./факс (06262)3-45-17, 2-73-09, 2-88-45;e-mail: slavkurort@slv.ua.
Форма власності:	колективна
Приналежність:	ЗАТ «Укрпрофоздоровниця»
Тип санаторно-курортного закладу:	Спеціалізований: лікування захворювань нервової, кістково-м'язової, серцево-судинної систем, органів опору та руху, захворювання хребта та спинного мозку, периферичних судин, жіночої та чоловічої статеві сфери, органів травлення, реабілітація хворих, що перенесли гострий інфаркт міокарду, реабілітація вагітних з екстрагенітальною

патологією, реабілітація дітей-підлітків, що постраждали від наслідків аварії на ЧАЕС, реабілітація дівчат-підлітків з гінекологічною патологією.

Функціонування цілорічне або сезонне:	Цілорічне
Транспортна інфраструктура:	Залізнична станція Слов'янськ Донецької залізниці, 10 км. Залізнична станція Слов'янський Курорт Донецької залізниці, 1,9 км Автостанція м. Слов'янськ, 7 км
Трансфер, можливість доставки відпочиваючих транспортом СКЗ:	Доставка інвалідів 1 гр., дітей здійснюється спец. транспортом курорту від залізничної станції до санаторно-курортного закладу.
Територія:	152,95 га
Наявність парку:	Ландшафтний парк, площа 60 га
Наявність озер:	озера Репне, Сліпне, Вейсове
Наявність річки:	р. Казенний Торець
Наявність пляжу (платний чи безплатний доступ):	Безплатний, власний
Спальні корпуси, кількість:	Санаторій «Ювілейний» - 1 корпус, санаторій «Донбас» - 5 корпусів, санаторій «Слов'янський» 2 корпуси
Кількість поверхів:	Санаторій «Ювілейний» - 8 поверхів, санаторій «Донбас» - 2 поверхи, санаторій «Слов'янський» - 3 поверхи
Загальна кількість номерів:	573
Ліжковий фонд:	Санаторій «Ювілейний» - 460 ліжок, санаторій «Донбас» - 394 ліжка, санаторій «Слов'янський» - 306 ліжок. Всього ліжок – 1160
Графік водопостачання:	Холодна вода – цілодобово, гаряча – за графіком.
Система опалення:	Власна котельня
Їдальня:	Кількість місць: Санаторій «Донбас» - 394, санаторій «Ювілейний» - 512, санаторій «Слов'янський» - 182
Наявність клубу (кількість місць):	«Ювілейний» - 428, «Слов'янський» - 80, «Донбас» - 240
Наявність бібліотеки:	3 бібліотеки (в кожному санаторії)
Наявність лікувального басейну (розміри):	В санаторіях «Ювілейний» - 50 кв.м., «Слов'янський» - 20 кв.м.
Наявність критого спортивного залу (розміри):	«Слов'янський» - 262 кв.м., «Ювілейний» - 3 зали (132,8 кв.м.; 48,1 кв.м., 50 кв.м., «Донбас» - 5 залів (2 по 65 кв.м.; 47,5 кв.м.; 35 кв.м.; 25 кв.м.)
Наявність спортвного майданчику (розміри):	«Ювілейний» - 160 кв.м., «Слов'янський» - 500 кв.м.
Наявність дитячого майданчику:	«Донбас» - 3000 кв.м.

На сьогодні важливо відмітити високий рівень моральної та фізичної зношеності об'єктів туристично-рекреаційної інфраструктури, занедбаний стан санаторно-курортного реабілітаційного центру.

З липня 2014 року діяльність санаторно-курортних закладів значно обмежена: з чотирьох санаторіїв курорту за призначенням функціонує лише спеціалізований санаторій «Слов'янський», який має 206 цілорічних ліжок для інвалідів-спинальників і 100 ліжок ортопедо-травматологічного профілю. Санаторій спеціалізується на лікуванні хворих з наслідками травм та захворюваннями хребта і спинного мозку, нервової системи, органів опори і руху.

Місто супутник – Святогірськ – указом Президента України від 13 лютого 1997 року включене до складу Національного природного парку «Святі гори».

У межах Святогірського курорту розташовано санаторій «Святі гори», пансіонати «Слов'яногірський», «Сосновий бір», 30 баз відпочинку, 30 дитячих оздоровчих установ.

ЗАКЛАДИ ХАРЧУВАННЯ

У місті працює 58 об'єктів-підприємств ресторанного господарства загальнодоступної мережі. Це кафе, бари, кав'ярні, закуочні, кафетерії.

ТУРИСТИЧНІ ФІРМИ ПО ВИРОБНИЦТВУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ (ТУРИСТИЧНІ БЮРО, АГЕНТСТВА)

У місті функціонує дванадцять туристичних організацій. Переважно орієнтованість туроператорів, турагенцій, туристичних бюро, що працюють у місті, – на зовнішній туризм.

№ пор	Назва туристичної агенції, бюро	Адреса	Контакти
Юридичні особи			
1.	ТОВ«Новий проект»	м. Слов'янськ вул. Шевченка, 2а	Тел. (06262) 62-13-55; 0502543677
2.	ТОВ «ТД Слов'янський курорт»	м. Слов'янськ пров. Андріївський, 18а	Тел. (06262) 66-40-42 E-mail: tdslavkurort1@ukr.net
3.	ТОВ «Акцент Тур» «Бюро путешествий»	м. Слов'янськ вул. Банківська, 77	Тел. 0994688182 e-mail: info@buro-putevka.com.ua
4.	ТОВ «Акцент Тревел»	Юридична адреса: м. Слов'янськ вул. Лазановича, 14/22 Фактична адреса: м. Слов'янськ, вул. Свободи, 5/169	Тел. 0504727655 E-mail: travel@akcent.dn.ua
5.	ПП«Соната»	м. Слов'янськ вул. Свободи14	Тел. 0665958802 E-mail: slav1.1@sonata.org.ua http://slv.sonata-ua.com/
6.	ПП «Моя улюбленатурагенція»	м. Слов'янськ Соборна площа, 3	Тел. 0953681714 E-mail: vashturagent@ukr.net
7.	ТОВ «Гранд Вояж»	Юридична адреса: м. Краматорськ вул. Ювілейна, 56 Фактична адреса:	Тел. (06262)2-57-99, 0955000081 e-mail: info@grandvoyage.dn.ua http://grandvoyage.com.ua/

		м. Слов'янськ вул. Банківська, 86-а	
Фізичні особи-підприємці			
1.	«Сіті»	м. Слов'янськ вул. Університетська , 36/56а	Тел. 0509791431 E-mail: city_sl@ua.fm
2.	«Елма Тур»	м. Слов'янськ вул. Свободи, 5	Тел. (06262)2-86-20; 0996507755
3.	ФОП ВосколуповаВікторіяОлександрівн а	м. Слов'янськ вул. Свободи, 38/195	Тел. 0953644322 E-mail: vivat_v@yahoo.com
4.	«SlavTravel»	м. Слов'янськ вул. Пушкінська, 9	Тел. (06262)2-35-85, 0504710772 E-mail: office@slavkurort.biz
5.	«Горячие туры»	м. Слов'янськ вул. Банківська, 86	Тел.(06262)3-50-37, 0505276100

ВИРОБНИЧІ ТУРИСТИЧНІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ (ПРОДУКЦІЄЮ, ЦІКАВОЮ ТУРИСТАМ, - СУВЕНІРИ, КЕРАМІЧНІ ВИРОБИ ТОЩО)

Гостей і туристів міста приваблює Слов'янський керамічний ринок. У широкому асортименті тут представлені товари на будь-який смак: від різноманітного посуду, горщиків для квітів, сувенірів до декоративних скульптур малих архітектурних форм, які користуються попитом в ландшафтному та інтер'єрному дизайні.

Станом на 1 вересня 2017 року у місті зареєстровано та працює 225 фізичних осіб підприємців та 34 юридичні особи у сфері виробництва керамічної продукції.

Середній бізнес, перш за все, представлений у місті АТ «Зевс Кераміка», підприємство є виробником керамічної плитки. Свою продукцію експортує в Росію, Білорусь, Казахстан, Молдову, США, Канаду, Італію, Іспанію, Австрію, Бельгію, Угорщину, в Скандинавські країни і держави Північної Африки.

Крім того, мають суттєвий вплив в цій сфері також і дрібні гончарні майстерні. Їх 1500, у кожній працює від 2 до 40 людей.

Загалом, асортимент керамічної продукції від місцевих майстрів дуже широкий та глибокий, налічує більше 2000 позицій. Основними напрямками можна виділити наступні:

- Столовий посуд (тарілки, блюда, салатники та ін.)
- Сервізний посуд (чайники, цукорниці, чашки та ін.)
- Ємності для напоїв (штофи, пляшки, глечики)
- Сувенірна продукція (ліплення ручної роботи, обереги, панно)
- Декоративні та інтер'єрні предмети різної складності.

Підприємства торгівлі продукцією, цікавою туристам, - сувеніри, керамічні вироби:

№ пор.	Назва підприємства	Адреса
1.	Ринок «Керамічний»	м. Слов'янськ пл. Привокзальна, 5а

2.	Торговельний комплекс (керамічні вироби)	м. Слов'янськ траса Київ-Довжанський, 672 км
3.	Магазин «ZeusCeramika» (керамічна плитка)	м. Слов'янськ вул. Університетська. 48
4.	Павільйон «Славянские сувениры»	м. Слов'янськ вул. Пушкінська, 7а

НАВЧАЛЬНІ ТУРИСТИЧНІ ЗАКЛАДИ

У місті діє заклад освіти, який має безстрокову ліцензію та сертифікат про акредитацію із спеціальності «Туризм» по підготовці молодших спеціалістів з туристичного обслуговування, - Відокремлений підрозділ «Слов'янський технікум Луганського національного аграрного університету» (підпорядкований Міністерству освіти і науки України).

ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ТУРИЗМОМ

В структурі виконавчих органів Слов'янської міської ради є самостійне управління – управління інвестицій, енергоефективності та зовнішніх відносин Слов'янської міської ради.

В структурі управління є відділ розвитку курорту, туризму та зовнішніх відносин, чисельністю 2 штатних одиниці: заступник начальника управління, начальник відділу і спеціаліст першої категорії.

МУЗЕЇ, ВИСТАВКИ

Діє КЗ «Слов'янський краєзнавчий музей» (адреса: м. Слов'янськ, вул. Банківська, 31). Основний напрям роботи музею – вивчення та популяризація історико-культурної спадщини краю. В даний час музейний фонд складається з більш ніж 33000 експонатів, в т.ч. 26 тисяч – це справжні пам'ятники історії і культури Слов'янщини. Музейне зібрання налічує понад 1500 археологічних знахідок, від палеоліту до розвинутого середньовіччя. За кількістю предметів археології музей поступається лише

Донецькому і Маріупольському краєзнавчим музеям. Слов'янський краєзнавчий музей має найбільшу в області колекцією кераміки. Тисячі предметів налічують етнографічна, археологічна, фалеристична, нумізматична та інші колекції. Фонд музею продовжує регулярно поповнюватися.

У травні 2015 року ініціативною групою молодих людей створено у Слов'янську платформу ініціатив «Теплиця», в приміщенні якої відбувається безліч освітніх та культурних заходів – від вечорів поезії, вистав, лекцій та благодійних тренінгів до різноманітних презентацій, воркшопів та хакатонів. У місті час від часу відбуваються фестивалі та виставки, а громадська бібліотека та музей – місця, доволі популярні у слов'янців.

У 2016 - 2017 році в рамках проекту Українського кризового медіа-центру «Музей відкрито на ремонт» (що реалізується в рамках проекту «Українська ініціатива зміцнення громадської довіри (UCBI)» Агентства США з міжнародного розвитку) у краєзнавчому музеї Слов'янська проходили виставки (у т.ч. «Славкерампродукт. Робота з матеріалом»), лекції, воркшопи та ін.

У Центральній бібліотеці міста Слов'янськ (адреса: м. Слов'янськ, пл. Соборна, 2а) постійно організовуються виставки на «Бібліотечному вернісажі».

ЗАЛІЗНИЧНИЙ ТРАНСПОРТ

Вокзал станції Слов'янськ

Адреса: 84109, м. Слов'янськ, вул. Привокзальна, 1

Тел. (06262) 7-24-15 довідка

Тел. (06262) 7-24-39 черговий по вокзалу

Тел. (06262) 7-22-49 (щоденно, крім вихідних) замовлення спеціального вагону для інвалідів

Послуги на вокзалі: оформлення проїзних, перевізних документів у далекому, місцевому та приміському сполученнях, повернення платежів за невикористані проїзні документи, поновлення проїзного документу, переоформлення проїзних документів, оформлення проїзних документів заброньованих та оплачених через мережу Інтернет та Укрпошту, оформлення послуги користуванням постільною білизною в поїзді, оформлення послуги з надання чаю в поїзді, платні довідки, оформлення замовлень на перевезення організованих груп пасажирів, оголошення через гучномовний зв'язок, зберігання речей в стаціонарній камері схову.

Розклад по станції Слов'янськ:

Номер поїзда	Маршрут	Час приб.	Час відпр.	Час прибуття на кінцеву станцію
092Ш	Одеса-Головна - Костянтинівка	04:42	04:49	05:40
712К	Київ-Пасажирський - Костянтинівка	12:10	12:12	12:44
712Д	Костянтинівка - Київ-Пасажирський	16:59	17:01	22:58
126К	Київ-Пасажирський - Костянтинівка	07:32	07:39	08:35
126О	Костянтинівка - Київ-Пасажирський	21:40	21:47	09:07
092Д	Костянтинівка - Одеса-Головна	16:19	16:26	08:07

Залізнична станція Слов'янський курорт

Адреса: 84122, м. Слов'янськ, Залізнична станція Слов'янський курорт

Розклад по станції Слов'янський Курорт:

Номер поїзда	Маршрут	Час приб.	Час відпр.	Час прибуття на кінцеву станцію
124Д	Костянтинівка - Київ-Пасажирський	18:44	18:50	08:23
788Д	Костянтинівка - Харків-Пасажирський	06:04	06:10	09:50
787П	Харків-Пасажирський - Костянтинівка	22:24	22:29	23:30
124О	Київ-Пасажирський - Костянтинівка	10:51	10:58	12:01
002Д	Костянтинівка - Івано-Франківськ	17:42	17:48	13:08

Відповідальний відокремлений структурний підрозділ Донецької залізниці ПАТ «Укрзалізниця» – Краснелиманський центр з вантажної та комерційної роботи.

ВІДСТАНЬ ВІД М. СЛОВ'ЯНСЬКА АВТОМОБІЛЬНИМИ ШЛЯХАМИ ДО:

- м. Краматорськ – 16 км
- м. Маріуполь (морський порт) – 243 км

- м. Одеса (морський порт) – 800 км
- м. Харків – 174 км
- м. Київ – 675 км

Транспортний коридор національного значення: дорога Н20 (Слов'янськ – Маріуполь).

МАРШРУТНА МЕРЕЖА МІСТА

В місті Слов'янську створено мережу автобусних маршрутів загального користування, що налічує 33 маршрути, серед яких:

24 маршрути – із режимом руху автобусів «звичайний»

9 маршрутів – із режимом руху автобусів «маршрутне таксі»

Загальна кількість задіяних основних автобусів на маршрутах міста – 55 одиниць.

Зупинка «Словкурорт» є кінцевою для 3 автобусних маршрутів загального користування («Залізничний вокзал – Словкурорт» (2), «Залізничний вокзал – Словкурорт» (2а), «м-н Хімік – Центр – Словкурорт» (29)). Та проміжною ще для трьох маршрутів («м-н Лісний – БЗС» (28), «м-н Лісний – станція Словкурорт» (30), «м-н Лісний – Східний» (11)).

Інфраструктура забезпечення комфортної життєдіяльності у місті для мешканців та туристів

ОЗЕЛЕНЕННЯ МІСТА

Об'єкти загального користування зеленого господарства м. Слов'янська представлені 1 площею, 2 бульварами, 1 парком культури та відпочинку, 1 лісопарком, 11 скверами, 2 районними лісопосадками та інше. Головна частина зелених насаджень міста формувалась у 60-70 роки минулого століття. Санітарний стан зелених насаджень в цілому можна оцінити як задовільний, однак біологічний ресурс насаджень спеціального призначення - тополі Болле – граничний (близько 949 од. аварійних дерев).

Відповідно до положень ДБН 360-92** «Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень» норма зелених насаджень загального користування 18 кв.м. на одного мешканця міста, у т.ч. площу озелененої території житлового кварталу слід приймати не менше 6 кв.м. на 1 люд. (без урахування шкіл і дитячих дошкільних установ). Фактично у м. Слов'янську припадає 5,4 кв.м. Не витримуються нормативи для курортної зони 100кв.м. на одну людину.

Згідно норм проектування, загальна площа усіх видів зелених насаджень в межах міської забудови має бути не менш 45% тобто 1980га. Фактично місто має зелену зону площею 1218га.

ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК

Регіональний ландшафтний парк «Слов'янський курорт» створено рішенням Донецької обласної ради № 4/31-773 від 23.12.2005 року на території міста Слов'янська та надано у відання Слов'янській міській раді у 2009 році на підставі рішення Донецької обласної ради № 5/24-771 від 24.09.2009 року.

Парк є об'єктом природно-заповідного фонду України, бюджетною, неприбутковою, природоохоронною рекреаційною установою місцевого значення та охороняється як національне надбання.

Загальна площа регіонального ландшафтного парку становить 431,3 га, до складу якого входять землі 14 підприємств, установ та організацій, з яких найбільшими є землі Слов'янської міської ради

– 209,92га, землі ДП СКРЦ «Слов'янський курорт» ПрАТ «Укрпрофоздоровниця» – 152,95 га та землі ДП «Слов'янський лісгосп» – 31,3 га.

До складу регіонального ландшафтного парку входять наступні об'єкти природно-заповідного фонду:

- Озеро Репне
- Озеро Сліпне
- Орнітологічний заказник місцевого значення «Приозерний» площею 79,5 га створений рішенням Донецької обласної ради №3/22-558 від 06.12.2001року і взято під охорону Слов'янською міською радою.

Крім того, Парк має вагомий рекреаційний потенціал. Значна частина його території покрита зеленими насадженнями – площа лісопаркової зоною складає 133,82 га. У цей час у парку зібрана велика колекція різноманітної деревної й чагарникової рослинності, понад 117 порід.

Парк є частиною великого загальнокурортного парку. Об'єкт має квадратний план з розмірами 300 x 300 м. Основу композиції складають розходяться із загального центру під кутом 45 градусів по відношенню один до одного вісім алей. Подвійні алеї обрамляють парк. Планування парку зберіглося повністю. Від первинних посадок збереглися тільки довговічні породи, серед яких виділяються береза, сосна, тополя. Ліси, включені до складу РЛП «Слов'янський курорт», згідно з «Порядком поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок»¹¹ віднесені до 1 категорії лісів і належать до лісів природо - охоронного, наукового та історико-культурного призначення.

Основними класами рекреаційно-туристичних ресурсів є історико-культурні та природно-лікувальні.

Історико-культурні туристичні ресурси Регіонального ландшафтного парку «Слов'янський курорт» включають:

- історичні населені місця (у 2011 році місто Слов'янськ, названо одним з історичних місць Донецької області);
- пам'ятник архітектурі, історії і культури – парк Слов'янського курорту;
- пам'ятки археології – кургани доби бронзи.

Природно-лікувальні ресурси включають:

- кліматичні ресурси;
- бальнеологічні ресурси – мінеральні води і лікувальні грязі;
- природні ландшафти (включаючи водні, орографічні, рослинні, тваринні ресурси);
- об'єкти природно-заповідного фонду - орнітологічний заказник, пам'ятки природи.

ЕКОЛОГІЧНІ СТЕЖКИ

На території РЛП «Слов'янський курорт» передбачено облаштування 3 екологічних стежок:

- «Природа «Слов'янського курорту»
- «Життя на солоних озерах»
- «Озеро Репне»

Під'їзд до початку стежок виконується від існуючих автодоріг. Ширина екологічних, туристичних стежок приймається рівною 1,50 м. Перед початком екскурсії відвідувачі під час лекції знайомляться з природними багатствами цього об'єкту природно-заповідного фонду України, а також основними цілями та задачами його функціонування.

Екологічна стежка «Життя на солоних озерах»

¹¹ Постанова КМУ «Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок» №733 від 16 травня 2007 року

Маршрут екологічної стежки «Життя на солоних озерах» – це подорож уздовж берегів солоних озер «Слов'янський курорт».

Цей маршрут дозволяє отримати інформацію про історію солоних озер, поспостерігати за життям добре відомих і рідкісних птахів, особливу увагу приділивши біляводним і водоплавним видам; познайомитися з мікроскопічними мешканцями солоних озер; взяти участь в екологічній грі.

Загальна протяжність маршруту - 3 км.

Тривалість екскурсії - 1 година.

Екологічна стежка «Природа Слов'янського курорту»

Маршрут екологічної стежки «Природа Слов'янського курорту» включає в себе найбільш цікаві куточки природи «Слов'янський курорт».

Цей маршрут дозволяє отримати інформацію про історію солоних озер, рукотворної природи курортного парку, а також на власні очі побачити, як звичайні види рослин, так і не характерні для даного регіону; поспостерігати за життям добре відомих і рідкісних птахів; познайомитися з мікроскопічними мешканцями солоних озер; взяти участь в екологічній грі.

Загальна протяжність маршруту - 2,5 км.

Тривалість екскурсії - 1 година.

Екологічна стежка «Озеро Репне»

Маршрут екологічної стежки проходить по березі озера Репне.

Цей маршрут дозволяє отримати інформацію про історію солоного озера Репне, а також на власні очі побачити, як звичайні види рослин, так і не характерні для даного регіону; поспостерігати за життям добре відомих і рідкісних птахів; познайомитися з мікроскопічними мешканцями солоних озер; взяти участь в екологічній грі.

Загальна протяжність маршруту - 2,5 км.

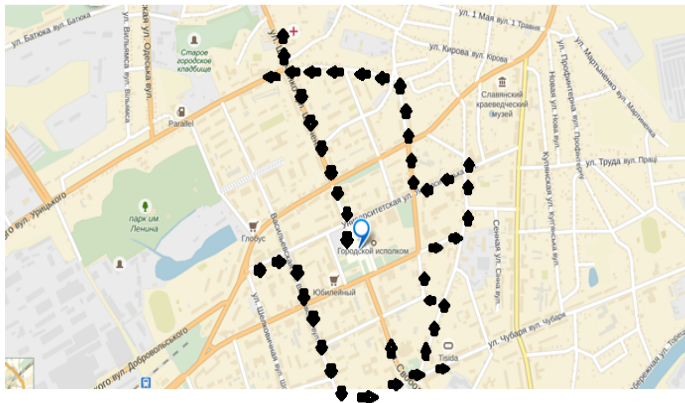
Тривалість екскурсії - 1 година.

ТУРИСТИЧНІ МАРШРУТИ У МІСТІ

Розроблено **туристичний маршрут «Слов'янськ купецький»**, тривалістю 180 хв. та довжиною 6 км.

Маршрут присвячений історії Слов'янська в об'єктах культурної спадщини: архітектурі міста від часів заснування до початку ХХ ст.

Маршрут екскурсії:

- вул. Університетська, 60 (Будинок купецького зібрання)
- вул. Університетська, 47 (Дім Грушко)
- вул. Василівська, 15,19 (Дім Корякіна, Дім Кулікова)
- вул. Свободи, 6 (Готель «Одеса»)
- вул. Поштова, 25 (Синагога, Приватний пансіон пані Горін'є)
- вул. Центральна 5,7,3, (Будинок міської ради, Дім Кошелевої, Дім Азадянця)
- вул. Вчительська, 46 (Дім Проскуракова)
- вул. Університетська, 6,9 (Дім лікаря Тітова, Червона гімназія, Дім Михайловського)

- вул. Поштова, 53,62,67 (Дім Залеського, Зелена гімназія, Дім Джанієва)
- пров. Андріївський, 29 (Чоловіча гімназія Мілюкової)
- вул. Світлодарська,4 (Комерційний технікум Рудзської)
- вул. Шевченка,27 (Міська лікарня Шнуркова)
- вул. Шевченка,4 (Дім Олександрова)
- пл. Соборна (Площа Базарна, Троїцький Собор).

Показники сфери розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську

Назви показників	Од. виміру	01.01.2017	01.01.2018	%
Загальні показники розвитку курортно-туристичної сфери				
Кількість засобів розміщення	одиниць	14	15	107
Місткість	місць	1 529	1 529	100
Планова місткість	місць	603	603	100
Кількість туристів (відпочиваючих)	осіб	4 779	5 386	113
з них іноземців	осіб	334	299	90
Кількість ночівель	одиниць	30 673	35 243	115
Середня завантаженість об'єктів	%	20	26	126
Обсяг наданих послуг	тис.грн.	25 882,2	26 113,7	101
Інвестиції в розвиток інфраструктури	тис.грн.	119,3	46,1	39
Туристичний збір	тис.грн.	31,1	28,3	91
В сфері зайнято	осіб	324	264	81
1. Сфера санаторно-курортних послуг				
Кількість санаторіїв	одиниць	4	4	100
Проектна кількість ліжок	одиниць	1 232	1 232	100
Планова кількість ліжок/місць	одиниць	306	306	100
Фактично використано ліжок/місць	одиниць	65	71	109
Кількість баз відпочинку	одиниць	1	1	100
Місткість	одиниць	80	80	100
Кількість ДОЗ	одиниць	1	1	100
Кількість розміщених в санаторіях	осіб	1 009	1 094	108
з них іноземців	осіб	-	-	-
Кількість ліжко-днів	одиниць	23 436	28 453	121
Доходи від наданих послуг	тис.грн.	22 319,0	22 648,2	101
Завантаженість санаторіїв	%	21	25	121

Назви показників	Од.	01.01.2017	01.01.2018	%
В сфері зайнято	осіб	297	237	80
Інвестиції в розвиток інфраструктури	тис.грн.	119,3	46,1	39
2. Сфера готельних послуг				
Кількість готелів	одиниць	8	9	113
Місткість	місць	217	217	100
Кількість розміщених	осіб	3 770	4 292	114
з них іноземців	осіб	334	299	90
Доходи від наданих послуг	тис.грн.	3 563,2	3 465,5	97
Кількість ночівель	одиниць	7 237	6 790	94
Завантаженість готелів	%	20	26	130
В сфері зайнято	осіб	27	27	100
Інвестиції в розвиток інфраструктури	тис.грн.	0,0	0,0	-
Середня вартість одного номера	тис.грн.	309,5	427,0	138

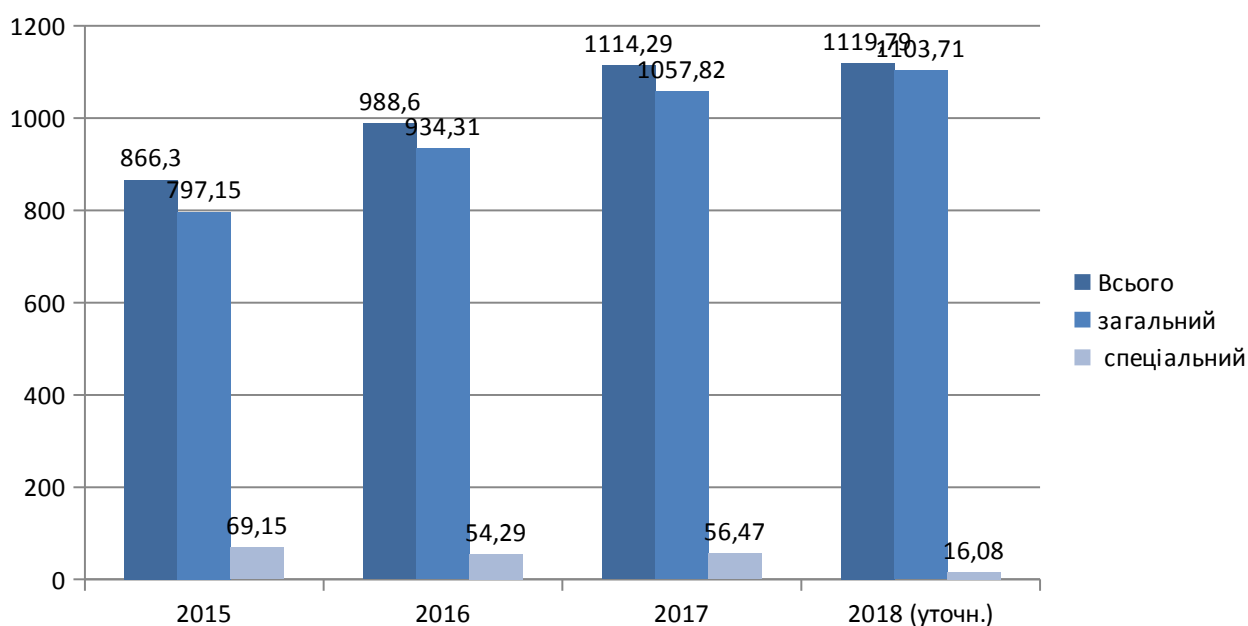
Бюджетна діяльність

На теперішній час зведений бюджет м. Слов'янська включає два самостійних бюджети: міський бюджет м. Слов'янська та міський бюджет м. Святогірська. Оскільки планується створення Слов'янської ОТГ, до складу якої не буде включено м. Святогірськ, розглядаються тільки показники міського бюджету м. Слов'янська.

За період з 2015 року до 2017 року доходна частина міського бюджету м. Слов'янськ змінилась з 866,3 млн. грн до 1114,29 млн. грн. Загальний обсяг трансфертів також збільшився з 623,54 млн. грн. до 727,02 млн. грн.

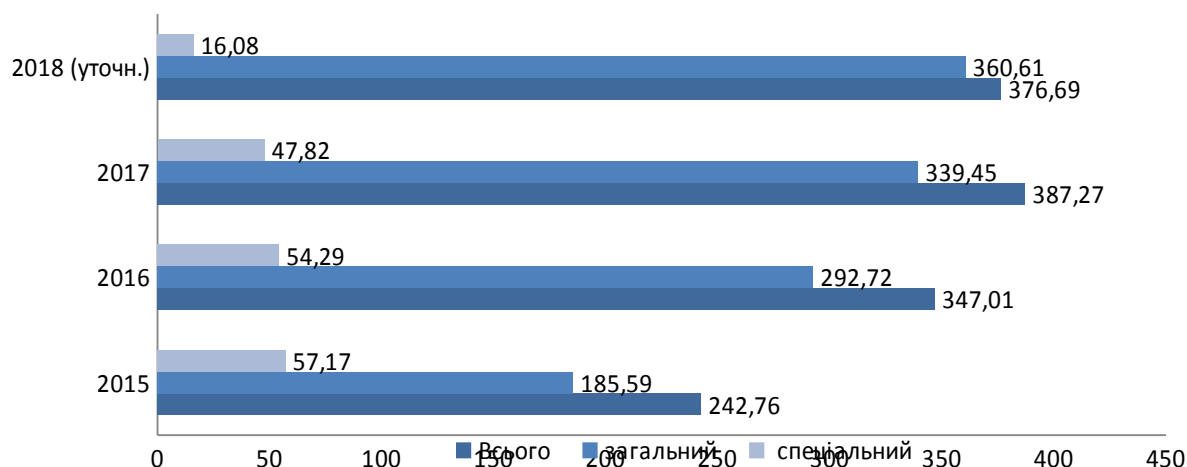
У 2017 році до міського бюджету м. Слов'янська надійшло 1 114,29 млн. грн., що складає 121,7% до затвердженого бюджету та 101,3% до річного плану з урахування змін, та на 12,7% більше надходжень 2016 року.

Доходи бюджету міста, млн. грн.

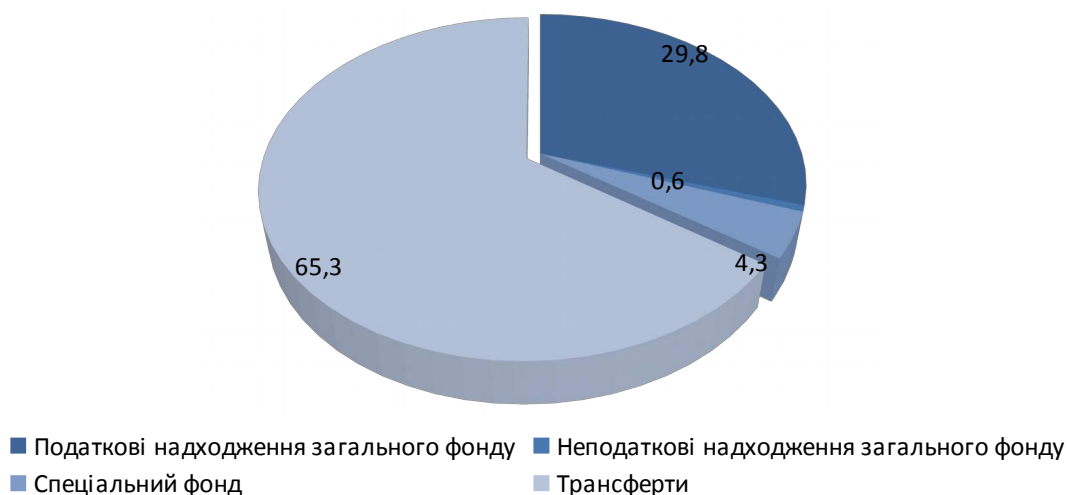
Планові показники доходної частини міського бюджету м. Слов'янськ (без урахування трансфертів) виконано в 2017 року – на 106,7%. До загального фонду (без урахування трансфертів) надійшло 339,45 млн. грн. (або 99,5 % до плану), що на 46,73 млн. грн. (або на 16 %) більше надходжень 2016 року. Уточнений (станом на 1.06.2018р.) план по доходах бюджету міста (без урахування трансфертів) на 2018 рік складає 376,6 млн. грн, що на 2,7% менш, ніж у 2017 році. Уточнений розмір трансфертів з державного бюджету 743,1 млн. грн. збільшиться на 2,2% до 2017 року.

Доходи бюджету міста (без урахування трансфертів), млн. грн.

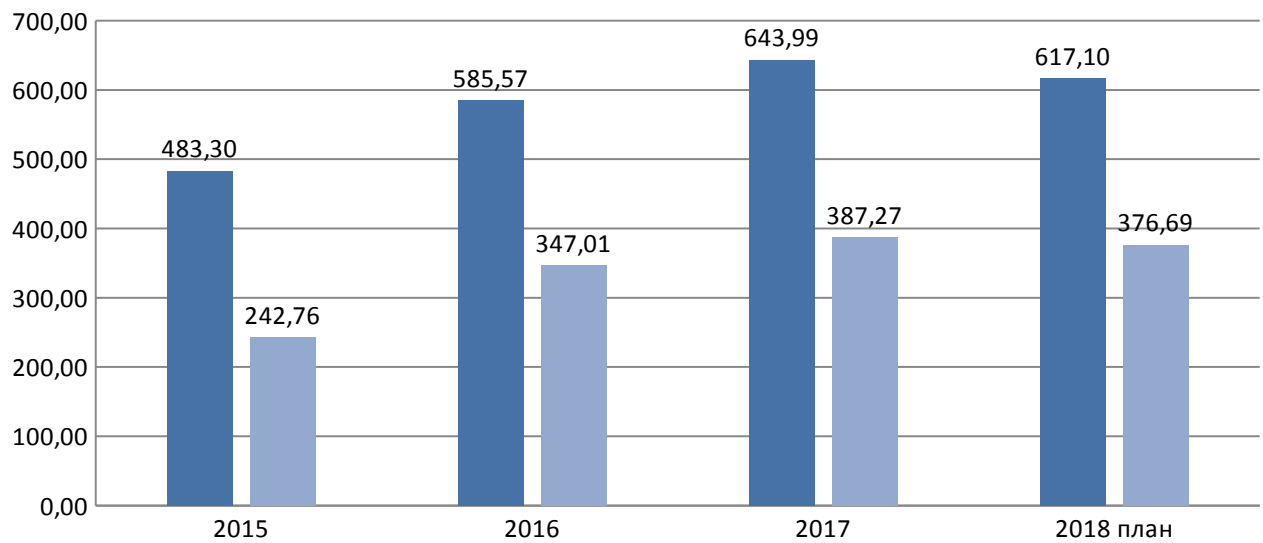
Аналіз доходів свідчить, що місцеві органи влади не володіють достатніми власними фінансовими ресурсами, необхідними для виконання своїх функцій, що зумовлено домінуючою роллю трансфертів у структурі надходжень бюджетів, низькою часткою закріплених за місцевими територіями податкових платежів, невеликою часткою неподаткових та інших надходжень. Питома вага доходів бюджету м. Слов'янськ в зведеному бюджеті Донецької області має тенденцію до зниження: 2015р. – 12,3%, 2016 р. – 11,6%, 2017 р. – 8,2%.

Структура доходної частини міського бюджету за 2017 рік

Протягом 2015-2018 років міським бюджетом за рахунок податків, зборів та інших обов'язкових платежів не забезпечуються в повному обсязі видатки бюджету. Для забезпечення фінансування бюджету місто отримує трансферти з інших бюджетів. Дотаційність міського бюджету по роках складає 2015 – 49,8%, 2016 – 40,7%, 2017 – 39,9%, 2018 – 39%. Збільшення частки власних доходів в доходах бюджету загалом (без урахування субвенцій на: пільги, субсидії, виплати на дітей, вибори, тарифну різницю) по роках вказує на зростання можливостей бюджету до самостійності.

Дотаційність бюджету, %

- Доходи бюджету загалом (без урахування субвенцій на: пільги, субсидії, виплати на дітей, вибори, тарифну різницю), млн. грн.
- Власні доходи(заг+спец), млн. грн.

Найбільшу питому вагу в загальному фонді доходної частини міського бюджету м. Слов'янська. (без трансфертів) за 2017 рік складають: податок на доходи фізичних осіб – 67,9%, місцеві податки і збори – 22,6% , акцизний податок – 7,4%.

Питома вага надходжень загального фонду бюджету у 2015 – 2018 рр.

Рік	2015	2016	2017	2018 план
Податок на доходи фізичних осіб, млн. грн	127,74	201,53	230,47	256,66
Питома вага в загальному фонді бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів), %	68,8	68,8	67,9	71,1
Місцеві податки та збори, млн. грн	34,57	61,72	76,56	75,19
Питома вага в загальному фонді бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів), %	18,6	21,1	22,6	20,8
Акцизний податок, млн. грн	16,88	24,02	24,97	21,21
Питома вага в загальному фонді бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів), %	9,1	8,2	7,4	5,9

У 2015-2017 рр. спостерігалось поступове зростання обсягу отриманого податку на доходи фізичних осіб, місцевих податків, зборів та акцизного податку, що зумовлено, насамперед, ростом мінімальної заробітної плати, розвитком малого бізнесу, реєстрацією нових підприємств, проведенням індексації нормативної вартості земельних ресурсів.

Доходна частина загального фонду бюджету міста по всіх роках більш як на 65% формується за рахунок **податку на доходи фізичних осіб** (далі – ПДФО). Міським бюджетом отримано ПДФО за 2015 рік – 127,74 млн. грн, 2016 – 201,53 млн. грн, 2017 – 230,74 млн. грн., уточнений план 2018 рік – 256,66

млн. грн. В місті немає бюджетоутворюючих підприємств. Вагомий вплив на динаміку надходжень за ПДФО мають бюджетні установи, які утримуються за рахунок бюджетів всіх рівнів та у яких за рахунок збільшення на законодавчому рівні мінімальної заробітної плати та перегляду тарифних сіток, у 2017 році суттєво зросли виплати заробітні плати. Найбільші платники цього виду податку 2017 році: Регіональна філія «Донецька залізниця» ПАТ «Українська залізниця», Територіальне управління Державної судової адміністрації України в Донецькій області, Відділ освіти Слов'янської міської ради, Військова частина 3035 Національної гвардії України, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет.

Тенденція збільшення даного податку пояснюється, в тому числі ростом заробітної плати, додатковими надходженнями ПДФО від підприємств, які зареєструвались у м. Слов'янськ, та збільшенням ставки оподаткування з 15% до 18% з 2016 року. Заборгованість з податку до міського бюджету станом на 01.01.2018 склала 5 597,6 тис. грн., з початку року збільшилась на 2 197,6 тис. грн. Найбільшу заборгованість з податку до міського бюджету мають: ДП «СКРЦ «Слов'янський курорт» - 2 783,5 тис. грн.; ПрАТ «Бетонмаш» - 1 631,6 тис. грн.; ДП «Слов'янська ГГРЕС» ЗАТ «Укрпрофоздоровниця» - 262,2 тис. грн.

Другими за значимістю у структурі доходів загального фонду бюджету (без урахування трансфертів) є доходи по місцевим податках та зборах.

Виконання планових показників по **місцевим податках та зборах** по роках склало: 2015 рік – 125,3% (фактично надійшло 34,57 млн. грн); 2016 рік – 126,7% (фактично надійшло 61,72 млн. грн); 2017 рік – 101,3% (фактично надійшло 76,56 млн. грн); уточнений план на 2018 рік – 75,19 млн. грн.

В структурі місцевих податків та зборів перше місце займають надходження **єдиного податку**: 2015 рік - 19,4 млн. грн, 2016 – 31,6 млн. грн, 2017 – 43,4 млн. грн., уточнений план 2018 рік – 47,0 млн. грн. Зростання надходжень єдиного податку відбулося за рахунок зміни ставок єдиного податку для деяких груп платників, в тому числі у зв'язку з ростом мінімальної зарплати.

Друге місце в структурі місцевих податків та зборів займає **плата за землю**.

Виконання планових показників по платі за землю по роках склало: 2015 рік – 123,2% (фактично надійшло 13,77 млн. грн); 2016 рік – 139,0% (фактично надійшло 28,72 млн. грн); 2017 рік – 97,9% (фактично надійшло 31,36 млн. грн.).

Зростання надходжень плати за землю відбулося за рахунок зміни коефіцієнту індексації нормативної грошової оцінки земель.

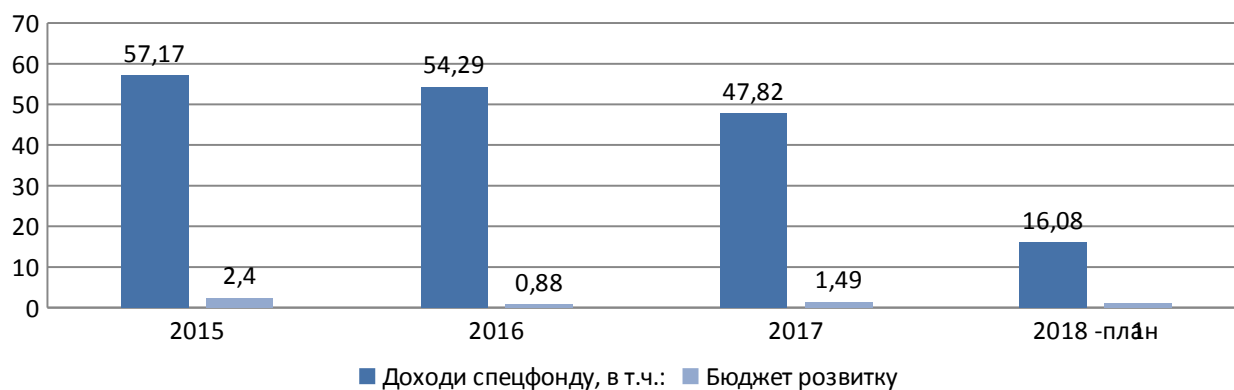
Акцизний податок займає третє місце в доходах загальному фонді бюджету. Сума надходжень по роках склала: 2015 – 16,88 млн. грн. (111,7%); 2016 – 24 млн. грн. (116%); 2017 – 24,97 млн. грн. (93,9%); уточнений план на 2018 рік – 21,21 млн. грн.

Інші види надходжень до загального фонду бюджету міста не мають великого впливу на наповнення доходної частини бюджету міста.

Доходна частина спеціального фонду бюджету міста у 2015-2017 роках на 95 та більше відсотків складається з **власних надходжень бюджетних установ**, які використовуються на покриття витрат, пов'язаних з організацією та наданням послуг, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю. Надходження цих коштів склали: 2015 рік – 54,8 млн. грн, 2016 – 53,1 млн. грн, 2017 – 46 млн. грн. Левова частка власних надходжень бюджетних установ припадає на благодійні внески, гранти та дарунки: 2015 рік – 76,9% від загальної суми надходжень, 2016 – 72,7% та 2017 – 67,6%.

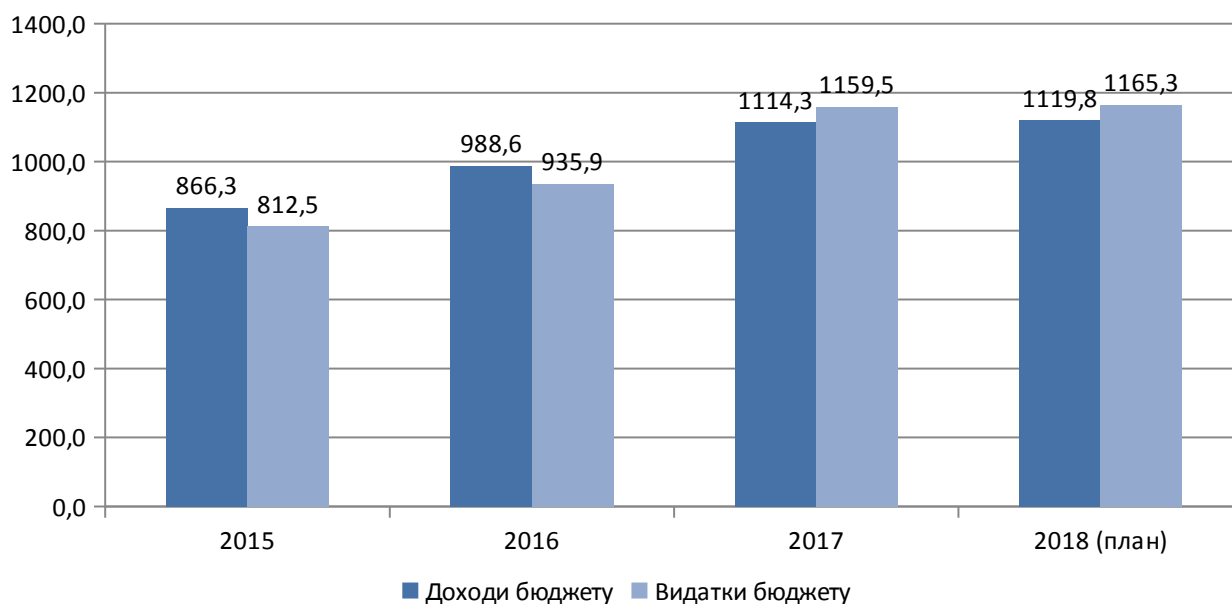
Доходи бюджету розвитку у спеціальному фонді бюджету міста становлять всього 4,2% у 2015р., 1,6% у 2016р. та 3,1% у 2017 р. Основне джерело наповнення бюджету розвитку міського бюджету – це **кошти від відчуження майна**: 2015 рік – 2,32 млн. грн, 2016 рік – 0,76 млн. грн, 2017 рік – 1,45 млн. грн., у тому числі надходження **коштів від продажу землі**: 2015 рік – 2 млн. грн, 2016 рік – 0,55 млн. грн, 2017 рік – 0,96 млн. грн. Незначний розмір бюджету розвитку може негативно сказатись на здійсненні фінансуванні інфраструктурних проектів міста.

Бюджет розвитку, млн. грн.

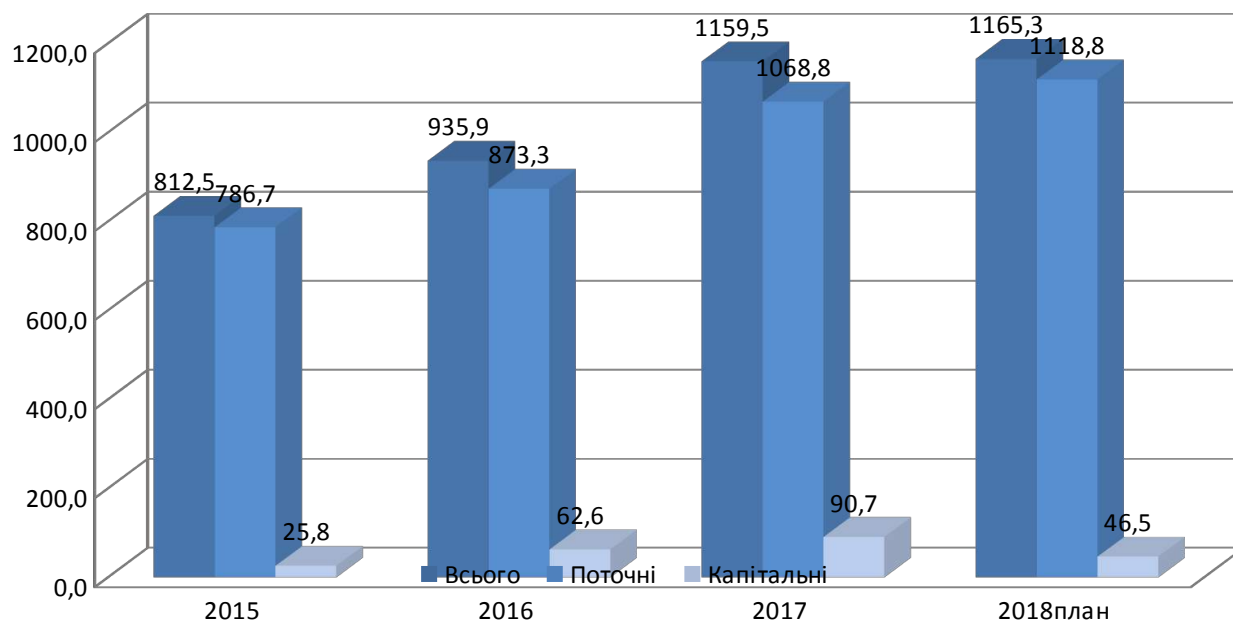

Починаючи з 2015 року відбулося значне зменшення бюджету розвитку місцевих бюджетів в зв'язку з внесенням змін до Бюджетного кодексу: включенням податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, та єдиного податку до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування.

Динаміка доходів та видатків бюджету, млн. грн.

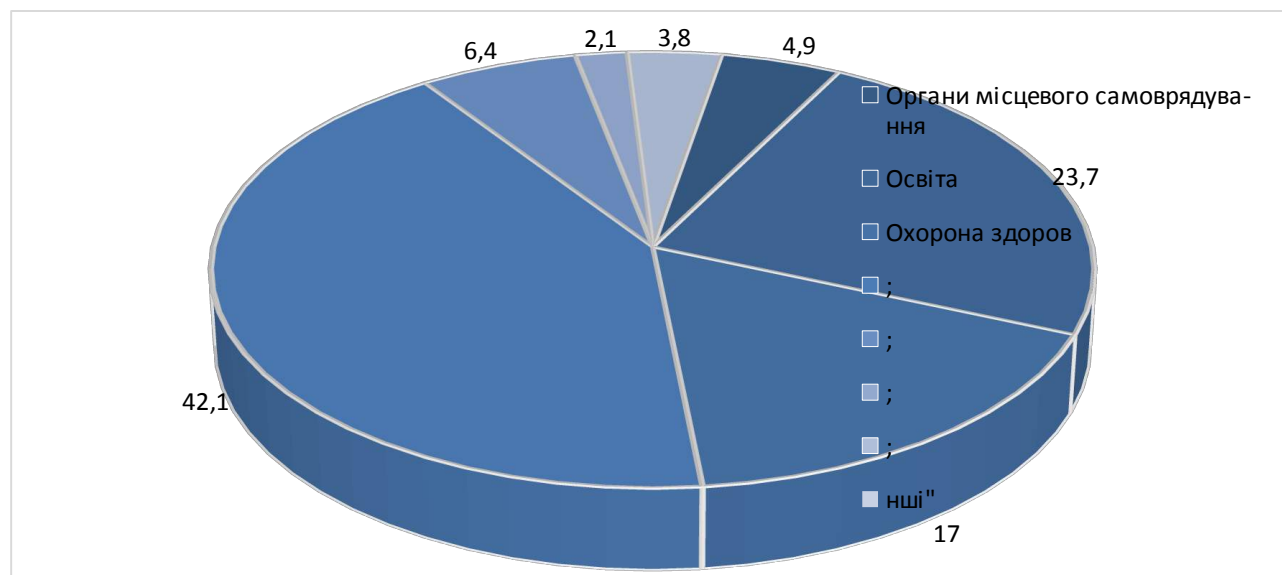

Видатки бюджету, млн. грн.

Основні напрямки **видатків** міського бюджету: освіта, охорона здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення, житлово-комунальний господарство, фізична культура та спорт, культура, будівництво.

Структура видатків бюджету 2017 рік, %

За рахунок міського бюджету на сьогоднішній час утримується 96 установ бюджетної сфери.

Протягом 2015-2017 років переважна більшість видатків бюджету була спрямована на фінансування поточних витрат. Капітальні видатки в загальному обсязі бюджету займають: 2015 – 3,2%, 2016 – 6,8%, 2017- 7,8%, 2018 (уточнений план) - 4%. В структурі видатків загального фонду більшу частину займають захищені статті, в т.ч. видатки на: заробітну плату з нарахуваннями; придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів; забезпечення продуктами харчування; оплату комунальних послуг та енергоносіїв; поточні трансферти населенню (виплати сім'ям з дітьми, надання

пільг, стипендій), поточні трансферти місцевим бюджетам. Питома вага видатків на заробітну плату з нарахуваннями в загальному фонді бюджету з трансфертами складає 2015 – 22,6%, 2016 – 34,6%, 2017–32,1%, 2018 –24,7%. Міський бюджет високо соціально спрямований (частка капітальних видатків у структурі видатків не є значною) та задовольняє лише мінімальні економічні потреби міста та соціальні потреби населення.

Стан бюджету може характеризуватися трьома показниками: балансом доходів і видатків, перевищенням доходів над видатками (профіцитом) або навпаки, видатків над доходами, тобто бюджетним дефіцитом.

Напрямок використання профіциту міського бюджету по загальному фонду – передача коштів із загального фонду до спеціального фонду (бюджет розвитку). Протягом 2015-2017 здійснювалась передача коштів до спеціального фонду бюджету: 2015 р.–11,57 млн. грн., 2016 – 49,46 млн. грн., 2017р – 68,704 млн. грн. Рішенням Слов'янської міської ради від 20.12.2017 № 9-XXXVIII-7 «Про внесення змін та доповнень до рішення міської ради від 24.12.2016 № 26-XIX-7 «Про міський бюджет» заплановано передати до бюджету розвитку 49,8 млн. грн.

ВИСНОВКИ. Бюджет є дотаційним, що означає його залежність від обласного та Державного бюджетів. Зростання обсягів трансфертів свідчить про недостатність обсягу власних джерел доходів та наявність значної централізації в сфері бюджетних відносин. Починаючи з 2015 року, в зв'язку з внесенням змін до Бюджетного кодексу України відбулося значне зниження доходної частини бюджету розвитку, що негативно впливає на фінансування інвестиційних проектів. Разом з тим, протягом всіх років періоду, що аналізується, бюджет міста мав можливість направляти кошти з загального фонду бюджету до бюджету розвитку, що може сприяти фінансуванню програм та проектів, які будуть прийняті в рамках Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську в умовах кризи, викликаній наслідками бойових дій на сході України, на період до 2027 року.

Крім того, створення Слов'янської ОТГ дозволить залучити додатковий фінансовий ресурс, як у вигляді податку на доходи фізичних осіб, субвенції на формування інфраструктури ОТГ, так і додаткових надходжень до бюджету розвитку від продажу землі.

SWOT-аналіз та ідентифікація проблем сфери туризму та курортно-рекреаційної діяльності міста Слов'янськ, SWOT-матриця та визначення «порівняльних переваг», «викликів», «захищеності», «ризиків»

SWOT-аналіз сфери туризму та курортно-рекреаційної діяльності міста Слов'янськ був проведений виходячи з матеріалів щодо загальної характеристики міста і матеріалів дослідження економіки, підприємництва та відповідної інфраструктури у цій сфері, та із залученням експертної підтримки.

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність потенціалу для розвитку оздоровчого, пішохідного, культурно-пізнавального, екскурсійного та ін. видів туризму (виходячи з наявних можливостей, зумовлених природними, історико-культурними, етнографічними особливостями). 2. Наявність цінних природних територій та ресурсів, регіонального ландшафтного парку «Слов'янський курорт» та близькість національного природного парку «Святі гори». 3. Сприятливі кліматичні умови для туризму й розвитку кліматичного курорту. 4. Наявність унікальних мінералізованих карстових озер Репне і Сліпне, що є основою для розвитку бальнеогрязевого та грязевого курорту. 5. Досить висока впізнаваність, популярність та привабливість для туристів керамічної продукції виробників Слов'янська, виготовленої з місцевої сировини. 6. Відносно сильна позиція бренду «Слов'янський курорт» (словесний бренд) у національному контексті. 7. Великий ресурс для розвитку внутрішнього туризму та туризму вихідного дня для регіональних туристів. 8. Новостворена база для формування міського поліфункціонального оздоровчого центру, розрахованого на широке коло споживачів – КП «Центр реабілітації та грязелікування «Слов'янський курорт». 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Негативний імідж, через військові дії на сході України. 2. Незадовільний стан пам'яток історико-архітектурної спадщини, відсутність супутньої туристичної інфраструктури. 3. Відсутність належного маркетингу території (бренду, системи візуальної ідентичності міста, маркетингової стратегії просування туристичного продукту міста). 4. Відсутній бренд товаровиробників кераміки міста Слов'янськ та як наслідок відсутня впізнаваність місцевої продукції як потенціально сильної туристичної пропозиції у якості сувенірної продукції. 5. Орієнтованість туроператорів, турагентів, що працюють у місті на зовнішній туризм. 6. Низька якість та недостатній асортимент туристичних послуг. 7. Відсутність єдиної концепції розвитку та роботи з існуючими суб'єктами та об'єктами туристичного ринку у місті. 8. Недостатньо розвинута готельна інфраструктура. Водночас, невідповідність більшості послуг готельно-ресторанного комплексу співвідношенню «ціна – якість». 9. Брак розроблених туристично-екскурсійних маршрутів, екологічних стежок та ін. Відсутність відкритої інтерактивної бази даних всіх туристичних та рекреаційних ресурсів міста. 10. Високий рівень моральної та фізичної зношеності об'єктів туристично-рекреаційної інфраструктури.

<p>Наявні традиції й історія санаторно-курортної справи у місті.</p> <p>9. Досить зручне залізничне сполучення з регіонами України (зі столиці до Слов'янська зручно доїхати можна скориставшись поїздамиІнтерсіті+).</p> <p>10. Наявність у закладах освіти міста системи підготовки кадрів туристичної сфери.</p> <p>11. Наявність тісних та налагоджених зв'язків з Донецьким національним медичним університетом в частині професійної підготовки фахівців для лікувально-оздоровчої бази курорту.</p>	<p>11. Недосконала, мало розвинута система інформаційного забезпечення у сфері туризму. Відсутні туристично-інформаційні центри.</p> <p>12. Відсутність туристично-інформаційних знаків та вказівників вздовж основних автомобільних шляхів (у т.ч. знаків пам'яток).</p> <p>13. Недосконала система навігації, знакування та маркування у місті. Відсутні туристичні вказівники, туристичні мапи міста.</p> <p>14. Відсутність пішохідних прогулянкових зон, місць масового відпочинку, брак атракцій та розваг.</p> <p>15. Відсутність велосипедної інфраструктури у місті.</p> <p>16. Недостатній об'єм пропонованої туристичної інформації іноземними мовами (зокремаанглійською).</p> <p>17. Низький рівень доступності об'єктів туристичної інфраструктури для осіб інвалідністю та інших маломобільних груп населення (брак пандусів, санвузлів).</p> <p>18. Проблема організації зон для паркінгу автомобілів та туристичних автобусів (відсутність площадок для зупинки, стоянки туристичних автобусів).</p> <p>19. Неналежна якість автомобільних шляхів сполучення.</p> <p>20. Незадовільний рівень озеленення у місті (у т.ч. невідповідність нормативним вимогам мінімально необхідної площі зелених насаджень загального користування; санітарний стан зелених насаджень; близько 949 од.аварійних дерев).</p> <p>21. Обмеженість фінансових ресурсів для розвитку туристичної сфери та розвитку курортно-рекреаційної діяльності у місті.</p> <p>22. Недостатня кількість економічних стимулів дляактивізації інвестицій у розвиток туризму та курорту міста.</p> <p>23. Відсутність підготовлених ділянок (пропозицій) для інвесторів.</p> <p>24. Низький рівень участі інвестиційних проектів у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності місті Слов'янську у міжнародних ярмаркахінвестиційних проектів.</p> <p>25. Недостатній рівень підготовки кадрів для роботи в сучасному інформаційному середовищі щодо туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу міста та низький рівень співпраці з університетами та бізнес-структурами щодо розвитку бізнес-</p>
--	---

	<p>туризму.</p> <p>26. Відсутність системи забезпечення безпеки туристів (у тому числі іноземних), та захисту їх законних прав та інтересів.</p>
МОЖЛИВОСТІ	ЗАГРОЗИ
<ol style="list-style-type: none"> 1. Збільшення місцевого бюджету завдяки децентралізації та об'єднанню громад. Наявна державна фінансова підтримка розвитку об'єднаних територіальних громад на формування їхньої інфраструктури. 2. Консенсус-прогноз розвитку української економіки від Міністерства економічного розвитку та торгівлі України в 2018 році: зростання ВВП до 3,2%. Аналогічний прогноз надає Міжнародне рейтингове агентство FitchRatings. 3. Діючі проекти і програми міжнародної донорської допомоги на відновлення України та впровадження реформ, наявність програм кредитування від міжнародних фінансових організацій (ЕІБ, ЄБРР, KfW, NEFCO та ін.), що відкриває можливості залучення додаткових ресурсів (фінансових, інформаційно-консультативних тощо) на розвиток туризму та курортно-рекреаційної діяльності у місті. 4. Продовження євроінтеграційного курсу, побудова відкритої конкурентної економіки та розвиток інвестиційної діяльності в Україні керуючись Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами, з іншої сторони. 5. Тенденції змін на ринку лікувально-оздоровчого туризму: модним стає здоровий спосіб життя, стає більше людей, які хочуть підтримувати гарну фізичну форму і мають потребу у відновлювальних антистресових програмах, тому традиційні санаторні курорти перестають бути місцем лікування і відпочинку осіб похилого віку і перетворюються на поліфункціональні оздоровчі центри, розраховані на широке коло споживачів. 6. Інституційні зміни сектору безпеки України ініційовані в усіх ланках сектору. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тиск геополітичної напруженості та загроза ескалації збройного конфлікту на сході України. 2. Макроекономічна нестабільність та довготривала економічна рецесія в Україні. 3. Низький попит внутрішніх та зовнішніх туристів на курортно-рекреаційні продукти 4. Низька купівельна спроможність щодо наявного туристичного продукту у населення регіону. 5. Збереження тенденції до погіршення інвестиційного клімату в Україні. 6. Збереження низької пропозиції щодо доступних кредитних продуктів від комерційних банків України. 7. Зростання конкуренції серед туристичних продуктів на національному (особливо з боку курортів Західної України) та міжнародному рівнях.

SWOT-матриця дозволяє виявити взаємозв'язки між “внутрішніми” (сильні та слабкі сторони) та “зовнішніми” (можливості і загрози) факторами, які мають стратегічне значення для сфери туризму та курортно-рекреаційної діяльності міста Слов'янськ. Саме ці взаємозв'язки дозволяють сформулювати “порівняльні переваги”, “виклики”, “захищеність” і “ризики”, які є основою для стратегічного вибору

– формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у місті Слов'янськ на середньострокову перспективу.

Порівняльні переваги

(визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей)

Найважливішими сильними сторонами міста Слов'янськ є його унікальні природні ресурси: цілюще повітря змішаного лісу, прилеглі унікальні мінералізовані карстові озера, що створюють неповторний мікроклімат, подібний морському; лікувальні мінеральні води і лікувальні грязі; розвинена природоохоронна мережа (регіональний ландшафтний парк «Слов'янський курорт», близькість національного природного парку «Святі гори»); багаторічний інформаційний зв'язок з громадами інших міст, зокрема Краматорської агломерації Донецького регіону (Краматорськ, Слов'янськ, Костянтинівка, Дружківка, Лиман, Слов'янський район, Лиманський район, Костянтинівський район); а також його транспортна доступність, що є чудовою базою для розвитку перспективного напрямку рекреаційно-оздоровчого туризму (у т.ч. внутрішнього національного та регіонального). Такий рекреаційний туризм поєднує поїздки з метою відпочинку, оздоровлення і лікування, а також відновлення і розвитку фізичних, психічних та емоційних сил. Рекреація охоплює всі види відпочинку, у тому числі санаторно-курортне лікування і туризм.

Надзвичайно важливе значення для розвитку міста безперечно має багата культурно-етнографічна спадщина зі збереженими історико-архітектурними пам'ятками та пам'ятниками археології, досить висока туристична привабливість місцевого ремісництва – гончарства і керамічного виробництва, а також туристична інфраструктура та цінова доступність для різних категорій туристів. Все це може бути основою для створення комплексних оновлених туристичних продуктів на базі новоствореного Центру реабілітації та грязелікування «Слов'янський курорт» як поліфункціонального оздоровчого центру, розрахованого на широке коло споживачів (з відновлювальними антистресовими програмами, профілактичними, оздоровчими, лікувальними програмами у комплексному поєднанні з пішохідними, культурно-пізнавальними, екскурсійними програмами для туристів, у т.ч. за напрямком історії гончарства і слов'янської кераміки (майстер класи, лекторії з тематики керамічного виробництва)). Основою оздоровчої діяльності на курорті є кадровий потенціал лікувально-рекреаційної діяльності та розвиток фахівців відновлювальної терапії, зокрема вже зараз на базі санаторію «Слов'янський» на Слов'янському курорті працює кафедра медичної реабілітації Донецького медичного національного університету.

Вже зараз місто має відносно сильну позицію бренду «Слов'янський курорт» (словесний бренд) у національному контексті, тому наявний потенціал для розвитку у напрямку оновленого формату курорту на базі міського Центру реабілітації та грязелікування «Слов'янський курорт» та шляхом залучення інвестицій у комплексну розбудову туристичної інфраструктури.

Новий поштовх для розвитку туристичної індустрії міста та покращення якості туристичних послуг нададуть децентралізація з об'єднанням територіальних громад, що сприятиме зростанню місцевих бюджетів; можливості залучення додаткових ресурсів з боку міжнародних організації та програм донорського та кредитного фінансування.

Виклики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

Вагомими перешкодами для ефективного функціонування міста як можливого центру рекреаційно-оздоровчого туризму і найпопулярнішого курорту на сході України визначено відсутність сильного туристично приваблюючого бренду міста та єдиної маркетингової стратегії його просування в Україні

та за кордоном; відсутність комплексних туристичних продуктів, які б максимально розкривали наявний потенціал природно-рекреаційних ресурсів, мінеральних вод та бальнеологічного курорту, культурних та історичних туристичних об'єктів; високий рівень моральної та фізичної зношеності об'єктів туристично-рекреаційної інфраструктури, занедбаний стан культурних пам'яток; незадовільна якість функціонування комунальної, транспортної, комунікаційно-інформаційної інфраструктури; недостатній рівень забезпечення професійними кадрами у галузі туризму і курортно-рекреаційної діяльності; недостатня кількість економічних стимулів для активізації інвестицій у розвиток туризму та курорту міста.

Саме тому важливими є трансформації міста як сучасного курортного міста, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування; інвестування у культурну та архітектурну спадщину, фінансування їх реставрації, а також модернізації туристичних об'єктів з дотриманням принципів універсального дизайну; розвиток окремих видів туризму та туристичних послуг при одночасній розбудові існуючої та створенні нової туристичної інфраструктури, нових туристичних атракцій, у т.ч. рекреаційних зон біля природних джерел - унікальних мінералізованих карстових озер.

Суттєвим поштовхом для розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності міста є формування ідентичності курорту, створення його організаційної, просторово-функціональної моделі та інвестиційного механізму комплексної розбудова його інфраструктури, благоустрою та комунікацій. Практичній реалізації цих цілей і завдань сприятимуть і євроінтеграційний курс, і діючі в Україні, у т.ч. і на сході, проекти і програми міжнародної донорської допомоги, і позитивні тенденції змін на ринку лікувально-оздоровчого туризму.

Зважаючи на інституційні зміни сектору безпеки України ініційовані в усіх ланках сектору та в умовах євроінтеграції актуальності набувають питання формування дієвої системи безпеки мешканців і гостей міста, а також дотримання принципів сталого розвитку туризму, екологізації туристичної та курортно-рекреаційної діяльності.

Захищеність

(визначені в результаті аналізу сильних сторін і загроз)

Впізнаваність словесного бренду «Слов'янський курорт» у національному контексті, посилена в результаті розробки системи візуальної ідентичності курортного міста і створення сильного туристичного бренду з дієвою маркетинговою стратегією його просування і активними комунікаціями з різними цільовими групами, здатна стати вагомою конкурентною перевагою на національному (особливо у конкуренції серед курортів Західної України) та міжнародному рівнях, а також позитивно вплинути на зростання попиту з боку внутрішніх та зовнішніх туристів на курортно-рекреаційні продукти Слов'янська.

Зважаючи на існуючі загрози спричинені низькою купівельною спроможністю населення регіону, слід запроваджувати принципи диференційованого маркетингу, створюючи різні туристичні продукти і спеціалізовані пропозиції для різних цільових груп споживачів, різної тривалості (наприклад, посилюючи наявний ресурс для розвитку туризму вихідного дня для регіональних туристів).

Ризики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

Продовження на сході України збройного конфлікту, що супроводжуватиметься погіршенням соціально-гуманітарної та екологічної ситуації в місті, являє собою серйозну загрозу: бойові дії

«відлякують» потенційних туристів; посилюється ризик дефіциту зовнішнього фінансування та зменшення обсягів донорської допомоги на відновлення України та впровадження реформ.

Що стосується унікальних природних ресурсів міста Слов'янськ, які відіграють вирішальне значення для розвитку туристичної і курортно-рекреаційної діяльності, то вони дедалі більше піддаються негативному впливу як природних чинників: зміна клімату, обміління річок, зменшення мінералізації води озер і порушення режиму мулоутворення, так і антропогенних причин, а саме: продовження практики надмірної експлуатації природних ресурсів, вплив бойових дій на забруднення ґрунтів та донних відкладів.

З огляду на зазначені проблеми політика місцевих органів влади має бути спрямована на усунення та мінімізацію основних ризиків, які мають вплив на місто.

«Порівняльні переваги», «виклики», «захищеність» і «ризики» є основою для стратегічного вибору – формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у місті Слов'янськ на середньострокову перспективу.

Місія і бачення на стратегічну перспективу розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності

Стратегічне бачення має відображати взаємно пов'язані внутрішній і зовнішній виміри. У той час, як внутрішній вимір показує спільну думку представників зацікавлених сторін щодо типу громади, яку вони хочуть побудувати протягом визначеного стратегічного періоду. Зовнішній вимір показує конкурентні позиції, які громада намагається завоювати у відповідному середовищі. Обидва виміри конкурентної позиції повинні базуватися на унікальних конкурентних перевагах, які територіальна громада міста створила або може створити відповідно до власних сприятливих, але реалістичних зовнішніх можливостей.

Місія міста в частині розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності

Слов'янськ – місто, де поєднуються цілюще повітря змішаного лісу, мінеральні води і лікувальні грязі, об'єкти історично-культурної спадщини та збережені традиції місцевого ремісництва.

Це місто-курорт біля солоних озер, комфортне для життя, відкрите для інвестицій та туристично привабливе для відпочинку, оздоровлення, лікування.

Зміст запропонованої місії характеризує головні цілі існування Слов'янська для жителів, для туристів та відвідувачів міста і партнерів (у тому числі інвесторів, університетів, підприємств, що задіяні у процесі створення туристичного продукту), його значення як міста-курорту у нових реаліях сучасності з урахуванням історичного призначення, культурно-етнографічної спадщини, наявних унікальних природних ресурсів, передумов розвитку і наявної бази для туризму та курортно-рекреаційної діяльності та оновлених вимог сучасності.

Стратегічне бачення

Стратегічне бачення являє собою бажану картину можливого майбутнього. Воно нагадує про критичні питання і проблеми в громаді та визначає, яку спільноту і громаду ми прагнемо побудувати в результаті реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську в умовах кризи, викликаної наслідками бойових дій на сході України, на період до 2027 року.

Стратегічне бачення – це спільне, погоджене на основі консенсусу, уявлення жителів громади про те, якою громада має виглядати в майбутньому.

У 2027 році Слов'янськ – відкрите і гостинне курортне місто біля унікальних солоних озер, що оздоровлює, надихає та розвивається, максимально ефективно використовуючи багаті природні, рекреаційні та людські ресурси, сприятливу екологію, а також системні трансформації із розбудови сучасної туристичної інфраструктури.

Центр рекреаційно-оздоровчого і сімейного туризму, найпопулярніший курорт на сході України.

Місто динамічної розбудови модерної курортної інфраструктури, місто постійного пошуку інновацій за для оновлення курортного та туристичного продуктів, поліпшення й урізноманітнення якості сервісу.

Дорожня карта та головні пріоритети (напрямки) розвитку

На основі проведеного SWOT-аналізу, здійсненої ідентифікації проблем міста, визначених «порівняльних переваг», «викликів», «захищеності», «ризиків», а також формалізованого стратегічного бачення сформульована Дорожня карта та головні пріоритети (напрямки) розвитку:

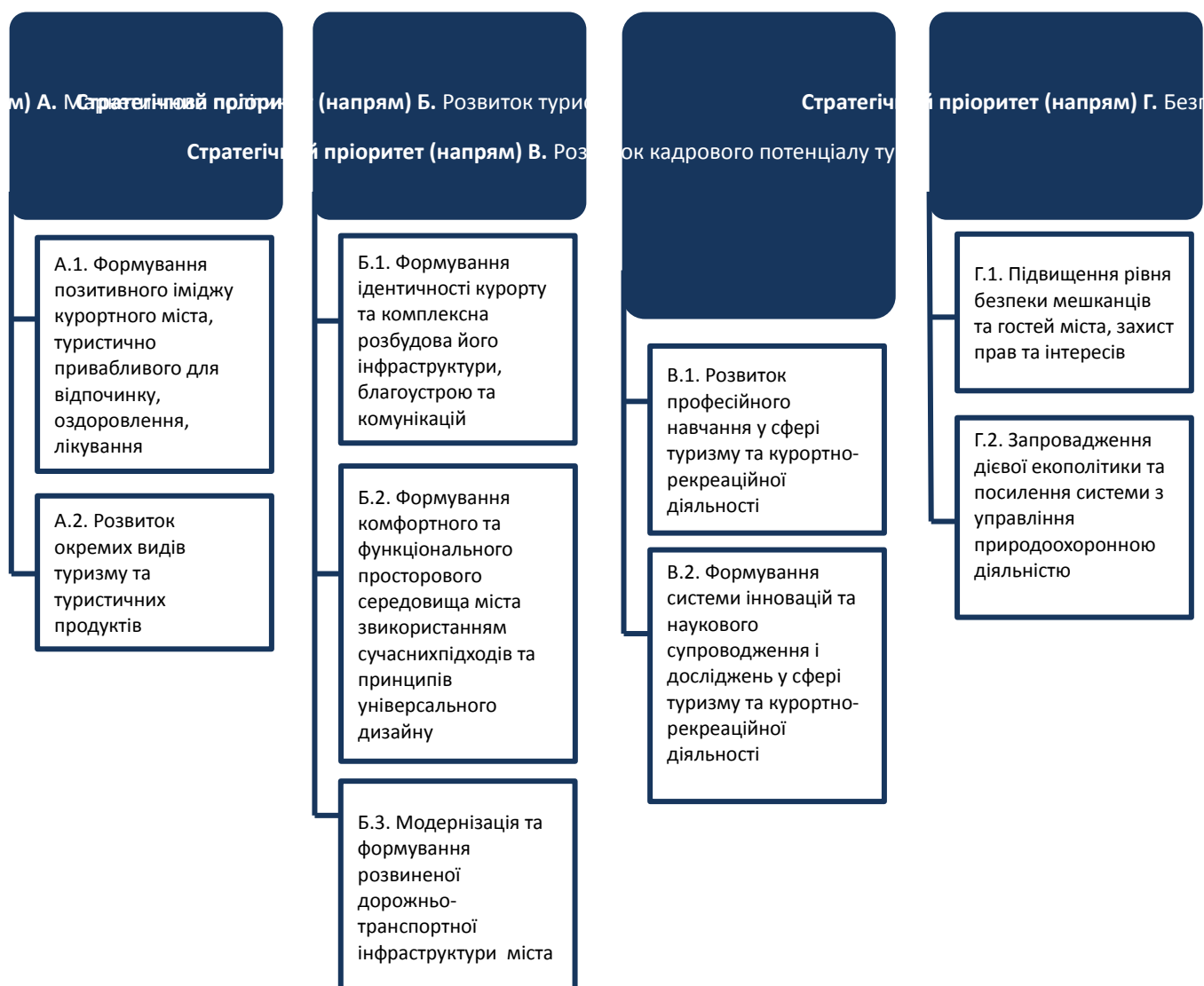
Стратегічний пріоритет (напрямок) А. Маркетингова політика розвитку туризму та курорту

Стратегічний пріоритет (напрямок) Б. Розвиток туристичної інфраструктури

Стратегічний пріоритет (напрямок) В. Розвиток кадрового потенціалу туристичної та курортно-рекреаційної сфери

Стратегічний пріоритет (напрямок) Г. Безпека туристів

Стратегічні пріоритети народжуються на основі стратегічного бачення розвитку громади і представляють першу трансформацію і конкретизацію бачення. Стратегічні цілі встановлюють основні дороговкази для досягнення бачення і ототожнюють кінцеві результати, які повинні бути досягнуті до кінця стратегічного періоду.

Декомпозиція стратегічних цілей та виокремлення оперативних цілей і завдань розвитку

Декомпозиція стратегічних цілей, виокремлення оперативних цілей і завдань розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську представляє собою «дерево цілей», що формується виходячи з принципу «від загального до конкретного» та несе в собі високу ступінь деталізації.

Стратегічний пріоритет (напрямок) А. Маркетингова політика розвитку туризму та курорту	
Стратегічна ціль	Оперативні цілі
А.1. Формування позитивного іміджу курортного міста, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування	<p>А.1.1. Розробка системи візуальної ідентичності курортного міста, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування та створення сильного туристичного бренду міста і курорту</p> <p>А.1.2. Всебічне сприяння трансформації іміджу міста як курортного міста, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування, підвищенню впізнаваності його туристичних продуктів, поширенню інформації про місто і курорт в інших регіонах України та за кордоном</p>
А.2. Розвиток окремих видів туризму та туристичних продуктів	<p>А.2.1. Розвиток подієвого туризму та формування відповідних туристичних продуктів: тематичних подій і заходів</p> <p>А.2.2. Розвиток рекреаційно-оздоровчого, лікувального і кліматичного туризму та формування відповідних туристичних продуктів: спеціалізованих пропозицій рекреаційно-оздоровчого, лікувального і кліматичного туризму для різних цільових аудиторій (у т.ч. з орієнтацією на сімейний туризм)</p> <p>А.2.3. Розробка комплексних туристичних продуктів, що базуються на культурно-етнографічній та історичній спадщині, туристичній привабливості місцевого ремісництва – гончарства і керамічного виробництва</p> <p>А.2.4. Розвиток екотуризму та інтеграція існуючих об'єктів, маршрутів, екостежок в спеціалізовані пропозиції</p>
Стратегічний пріоритет (напрямок) Б. Розвиток туристичної інфраструктури	
Б.1. Формування ідентичності курорту та комплексна розбудова його інфраструктури, благоустрою та комунікацій	<p>Б.1.1. Розробка організаційної моделі функціонування курорту міста та інвестиційного механізму комплексної розбудови інфраструктури, благоустрою і комунікацій</p> <p>Б.1.2. Просторова розбудова курорту і формування прозорих врегульованих земельних відносин</p> <p>Б.1.3. Формування ідентичності курорту</p> <p>Б.1.4. Розбудова інженерно-технічних комунікацій та мереж курорту у м. Слов'янську</p>
Б.2. Формування комфортного та функціонального просторового середовища міста з використанням сучасних підходів та принципів універсального дизайну	<p>Б.2.1. Упорядкування вимог до просторового планування та благоустрою території міста</p> <p>Б.2.2. Запровадження принципів універсального дизайну в архітектурному середовищі міста</p> <p>Б.2.3. Модернізація інфраструктури міського простору, у т.ч. туристичної інфраструктури</p>
Б.3. Модернізація та	<p>Б.3.1. Створення системи дорожньої туристичної навігації</p>

формування розвиненої дорожньо-транспортної інфраструктури міста	Б.3.2. Створення системи менеджменту паркування біля туристичних атракцій та рекреаційних зон Б.3.3. Оптимізація системи місцевого громадського транспорту Б.3.4. Вдосконалення дорожнього ознакування Б.3.5. Вдосконалення вуличної мережі з пріоритетом щодо безпеки дорожнього руху та розвитку інфраструктури для пішоходів і велосипедистів
Стратегічний пріоритет (напрямок) В. Розвиток кадрового потенціалу туристичної та курортно-рекреаційної сфери	
В.1. Розвиток професійного навчання у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності	В.1.1. Запровадження обґрунтованого підходу до розвитку кадрового потенціалу туристичної та курортно-рекреаційної сфери В.1.2. Створення місцевої системи навчання і підвищення кваліфікації кадрів туристичної та курортно-рекреаційної сфери
В.2. Формування системи інновацій та наукового супроводження і досліджень у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності	В.2.1. Розбудова інноваційної системи у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності В.2.2. Забезпечення наукового супроводження та досліджень у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності
Стратегічний пріоритет (напрямок) Г. Безпека туристів	
Г.1. Підвищення рівня безпеки мешканців та гостей міста, захист прав та інтересів	Г.1.1. Вдосконалення системи безпеки мешканців та гостей міста Г.1.2. Забезпечення цивільного захисту мешканців та гостей міста
Г.2. Запровадження дієвої екополітики та посилення системи з управління природоохоронною діяльністю	Г.2.1. Підвищення екологічної свідомості мешканців міста-курорту Г.2.2. Запровадження дієвої екополітики у місті Г.2.3. Налагодження системи поводження з твердими побутовими відходами

Стратегічні та оперативні цілі, завдання

Стратегічний пріоритет (напрямок) А. Маркетингова політика розвитку туризму та курорту

А.1. Формування позитивного іміджу курортного міста, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування

А.1.1. Розробка системи візуальної ідентичності курортного міста, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування створення сильного туристичного бренду міста і курорту

А.1.1.1. Розробка Концепції візуальної ідентичності курортного міста Слов'янськ, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування

А.1.1.2. Розробка бренд-буку курортного міста, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування (у т.ч. державна реєстрація логотипу туристичного бренду як торгової марки (товарного знаку)).

А.1.1.3. Формалізація правил користування спільним туристичним брендом у туристичній та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську та правил інтеграції бренду у дизайн-код курорту.

A.1.1.4. Розповсюдження бренд-буку серед зацікавлених сторін для використання у маркуванні туристичних продуктів, виготовлені рекламних матеріалів та ін.

A.1.2. Всебічне сприяння трансформації іміджу міста як курортного міста, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування, підвищенню впізнаваності його туристичних продуктів, поширенню інформації про місто і курорт в інших регіонах України та за кордоном

A.1.2.1. Розробка Маркетингової стратегії просування туристичного бренду міста і курорту.

A.1.2.2. Розробка та впровадження Плану маркетингових комунікацій та промоції туристично привабливого курортного міста.

A.1.2.3. Створення відкритої інтерактивної бази даних всіх туристичних продуктів та рекреаційних ресурсів містата організація процесу наповнення контентом даної бази.

A.1.2.4. Створення рекламно-інформаційної та промоційної продукції, сайту, мобільного додатку, 3-D турів, рекламних роликів, паперових та цифрових туристичних карт та ін.

A.1.2.5. Формування системи інформаційного забезпечення у сфері туризму: створення мережі туристично-інформаційних центрів, організація їх діяльності та налагодження співпраці між зацікавленими сторонами (населення, громадськість, наука, бізнес, влада та ін.).

A.1.2.6. Сприяння створенню впізнаваної сувенірної продукції, виробленої в м. Слов'янську, через розробку спільного бренду товаровиробників кераміки міста.

A.2. Розвиток окремих видів туризму та туристичних продуктів

A.2.1. Розвиток подієвого туризму та формування відповідних туристичних продуктів: тематичних подій і заходів

A.2.1.1. Залучення активної громадськості та взаємодія з підприємцями і компаніями, що працюють у подієвому туризмі, а також з громадськими об'єднаннями, ініціативними групами, волонтерськими та благодійними організаціями з питань розвитку подієвого туризму та формування відповідних туристичних продуктів: тематичних подій і заходів.

A.2.1.2. Розробка концепцій тематичних подій і заходів відповідно до визначених у Маркетинговій стратегії потреб цільових груп.

A.2.1.3. Формування календаря тематичних подій і заходів в рамках Плану маркетингових комунікацій та промоції туристично привабливого курортного міста.

A.2.1.4. Формування плану пріоритетності із впорядкування існуючої та створенні нової інфраструктури для подієвого туризму.

A.2.1.5. Промоція подієвого туризму в Україні й за кордоном. Залучення спеціалізованих туроператорів та інших компаній.

A.2.2. Розвиток рекреаційно-оздоровчого, лікувального і кліматичного туризму та формування відповідних туристичних продуктів: спеціалізованих пропозицій рекреаційно-оздоровчого, лікувального і кліматичного туризму для різних цільових аудиторій (у т.ч. з орієнтацією на сімейний туризм)

A.2.2.1. Вивчення традицій та історії санаторно-курортної справи у місті, та аналіз і дослідження сучасних тенденцій розвитку рекреаційно-оздоровчого, лікувального і кліматичного туризму у світі.

A.2.2.2. Оновлення лікувальної бази та підвищення ефективності організації лікувального процесу (у т.ч. оновлення медичного устаткування, діагностичного обладнання, розширення переліку медичних послуг).

А.2.2.3. Створення спеціалізованих пропозицій рекреаційно-оздоровчого, лікувального і кліматичного туризму для різних цільових аудиторій (у т.ч. з орієнтацією на сімейний туризм) спільно з підприємцями, новоствореним Центром реабілітації та грязелікування «Слов'янський курорт» як поліфункціональним оздоровчим центром, та іншими профільними закладами лікувально-оздоровчого та рекреаційного сегменту міста, потенційними партнерами та/або інвесторами.

А.2.2.4. Збір інформаційних матеріалів про можливості рекреаційно-оздоровчого, лікувального і кліматичного туризму у місті та створення на їх основі друкованого та цифрового промоційного контенту.

А.2.2.5. Промоція спеціалізованих пропозицій рекреаційно-оздоровчого, лікувального і кліматичного туризму в Україні й за кордоном. Залучення спеціалізованих туроператорів та інших компаній.

А.2.3. Розробка комплексних туристичних продуктів, що базуються на культурно-етнографічній та історичній спадщині, туристичній привабливості місцевого ремісництва – гончарства і керамічного виробництва

А.2.3.1. Оновлення туристичних маршрутів, створення паспортів маршрутів та їх каталогізація, створення план-схем.

А.2.3.2. Створення різноманітних спеціалізованих програм, тематичних продуктів (тематичні інтерактивні музеї, майстер-класи, лекторії, керамічні виставки, туристичні гончарні майстерні та ін.) спільно з підприємцями і закладами культурно-етнографічного, історичного сегменту, а також місцевими представниками галузі керамічного виробництва.

А.2.3.3. Розробка механізму дії у місті «туристичної картки», формалізація пакетних пропозицій з можливістю отримання знижок, бонусів та додаткових пільг відвідувачам та споживачам комплексних туристичних продуктів міста.

А.2.3.4. Залучення партнерів і всіх зацікавлених сторін, створення та запровадження «туристичної картки».

А.2.3.5. Збір інформаційних (текстових, графічних, аудіо, відео) матеріалів та створення на їх основі друкованого та цифрового промоційного контенту щодо наявних у місті комплексних туристичних продуктів, що базуються на культурно-етнографічній та історичній спадщині, туристичній привабливості місцевого ремісництва.

А.2.3.6. Промоція комплексних туристичних продуктів в Україні й за кордоном. Залучення спеціалізованих туроператорів та інших компаній.

А.2.4. Розвиток екотуризму та інтеграція існуючих об'єктів, маршрутів, екостежок в спеціалізовані пропозиції

А.2.4.1. Аналіз та дослідження сучасних тенденцій розвитку екотуризму у світі.

А.2.4.2. Оновлення екостежок, створення їх паспортів, формування єдиного каталогу, створення план-схем.

А.2.4.3. Створення конкурентоздатних тематичних продуктів: спеціалізованих пропозицій екотуризму (з оновленими та існуючими об'єктами, маршрутами, екостежками) у комплексному поєднанні з іншими рекреаційними і пізнавальними туристичними пропозиціями та з урахуванням антропогенних навантажень на об'єкти екотуризму.

А.2.4.4. Збір інформаційних (текстових, графічних, аудіо, відео) матеріалів про можливості екотуризму у місті та створення на їх основі друкованого та цифрового промоційного контенту.

А.2.4.5. Промоція спеціалізованих пропозицій екотуризму в Україні й за кордоном. Залучення спеціалізованих туроператорів та інших компаній.

Стратегічний пріоритет (напрямок) Б. Розвиток туристичної інфраструктури

Б.1. Формування ідентичності курорту та комплексна розбудова його інфраструктури, благоустрою та комунікацій

Б.1.1. Розробка організаційної моделі функціонування курорту міста та інвестиційного механізму комплексної розбудови його інфраструктури, благоустрою і комунікацій

Б.1.1.1. Визначення міської інституції, відповідальної за створення організаційної моделі функціонування курорту міста та призначеної сприяти покращенню інвестиційного клімату, розвитку бізнесу та залученню інвестицій у туристичну сферу та курортно-рекреаційну діяльність.

Б.1.1.2. Модернізація, реконструкція та облаштування об'єктів курорту, його інфраструктури, благоустрою та комунікацій, що є власністю територіальної громади міста Слов'янська, у відповідності із сучасними медичними вимогами, санітарно-гігієнічними, протипожежними й енергоощадними нормативами, а також міжнародними стандартами.

Б.1.1.3. Розробка системи преференцій/пільг для інвесторів у туристичну сферу та курортно-рекреаційну діяльність міста.

Б.1.1.4. Підготовка каталогу інвестиційних проектів у сфері туризму та курорту міста (розбудова його інфраструктури, благоустрою та комунікацій) для представлення потенційним вітчизняним та іноземним інвесторам.

Б.1.1.5. Розробка вимог до потенційних інвесторів у сферу туризму та курорту міста відповідно до розроблених документів: Просторова концепція розвитку курорту у м. Слов'янську, дизайн-код для курорту у м. Слов'янську.

Б.1.1.6. Забезпечення участі інвестиційних проектів у сфері туризму та курорту міста у міжнародних ярмарках інвестиційних проектів.

Б.1.2. Просторова розбудова курорту і формування прозорих врегульованих земельних відносин

Б.1.2.1. Оновлення та затвердження Генерального плану, а також відповідної містобудівної документації (в т.ч. планів зонування, детальних планів територій) з урахуванням наявних галузевих концепцій розвитку і європейських норм/стандартів в галузі сталого міського планування та будівництва.

Б.1.2.2. Розробка проекту землеустрою щодо встановлення межі курорту.

Б.1.2.3. Складання проектів нових та впорядкування існуючих землеволодінь та землекористувань в межах курорту міста.

Б.1.2.4. Визначення інвестиційно привабливих вільних земельних ділянок на території курорту міста.

Б.1.2.5. Розробка Просторової концепції розвитку курорту у м. Слов'янську (вкл. сучасні принципи зонування території курорту за характером використання простору, та зважаючи на функціональні особливості об'єктів туристичної інфраструктури та принципи оптимізації їх розміщення відносно основних центрів концентрації споживачів).

Б.1.3. Формування ідентичності курорту

Б.1.3.1. Розробка дизайн-коду для курорту у м. Слов'янську (вкл. комплексний підхід до візуального впорядкування та формування естетики зовнішнього вигляду курорту міста та всієї туристичної інфраструктури (у т.ч. готельний бізнес, території загального користування, навігація, благоустрій, тимчасові споруди, малі архітектурні форми, елементи озеленення)).

Б.1.3.2. Проведення кампанії промоції ідеї дизайн-коду серед широкого населення та залучених суб'єктів виконання дизайн-коду;

Б.1.3.3. Проведення кампанію промоції адаптування дизайн-коду для представників виконавчих органів Слов'янської міської ради та КП «Центр реабілітації та грязелікування «Слов'янський курорт» (розробка та впровадження систем заохочення та бонусів за умов дотримання стандартів дизайн-коду в нових проектах);

Б.1.3.4. Розробка та запровадження системи заохочення для діючих приватних підприємців та потенційних інвесторів у туристичну та курортно-рекреаційну сферу для адаптування елементів пропонованого дизайн-коду (рейтинги, можливості PR, преференції з боку влади при виконанні вимог коду).

Б.1.4. Розбудова інженерно-технічних комунікацій та мереж курорту у м. Слов'янську

Б.1.4.1. Аналіз можливостей та потенціальної потреби з боку інвесторів щодо створення інженерно-технічних комунікацій, будівництва споруд та транспортних мереж.

Б.1.4.2. Розбудова інженерно-технічних комунікацій та мереж до окремих інвестиційно-привабливих земельних ділянок курорту за для подальшої пропозиції таких облаштованих ділянок потенційним інвесторам.

Б.2. Формування комфортного та функціонального просторового середовища міста з використанням сучасних підходів та принципів універсального дизайну

Б.2.1. Упорядкування вимог до просторового планування та благоустрою території міста

Б.2.1.1. Створення Інспекції з благоустрою та оновлення системи контролю за дотриманням Правил благоустрою території Слов'янської міської ради та інших нормативних документів (регуляторних актів) (у т.ч. щодо впорядкування та розміщення зовнішньої реклами, МАФ та інших елементів благоустрою), а також посилення відповідальності (в т.ч. матеріальної) за порушення нормативних вимог, що стосуються благоустрою міста.

Б.2.1.2. Розробка та впровадження комплексної схеми розміщення зовнішньої реклами, а також тимчасових споруд і їх архітектурного типу.

Б.2.2. Запровадження принципів універсального дизайну в архітектурному середовищі міста

Б.2.2.1. Розробка та впровадження уніфікованих елементів архітектурного стилю для м. Слов'янська.

Б.2.2.2. Створення відділу архбудконтролю в структурі виконавчих органів Слов'янської міської ради.

Б.2.2.3. Створення дорадчого органу при виконавчих органах Слов'янської міської ради по впровадженню принципів універсального дизайну в архітектурному середовищі міста.

Б.2.3. Модернізація інфраструктури міського простору, у т.ч. туристичної інфраструктури

Б.2.3.1. Модернізація і розширення мереж зовнішнього освітлення дорожніх шляхів, тротуарів, наземних пішохідних переходів та прибудинкових територій та інших публічних просторів міста.

Б.2.3.2. Благоустрій зелених зон загального користування та озеленених територій, створення комфортних умов перебування в існуючих парках міста, а також облаштування нових парків, скверів та інших зон відпочинку.

Б.2.3.3. Встановлення вуличних меблів, урн для сміття, вивісок та ін. у публічних зонах та просторах для відпочинку.

Б.2.3.4. Забезпечення основних пішохідних маршрутів у місті об'єктами санітарно-гігієнічного призначення (громадські вбиральні, у т.ч. для осіб з обмеженими можливостями та інших маломобільних груп населення; кімнати матері і дитини тощо).

Б.2.3.5. Розбудова існуючих та створення, облаштування утримання нових туристичних атракцій, у т.ч. рекреаційних зон біля природних джерел - озер міста (Репне, Сліпне, Вейсове та ін.), а також «фото-зон» (з малими архітектурними формами, інсталяціями, арт-об'єктами, графіті) для туристів і гостей міста.

Б.2.3.6. Визначення, облаштування та утримання місць для масових заходів та об'єктів анімаційно-дозвільної інфраструктури.

Б.2.3.7. Реставрація об'єктів культурної та архітектурної спадщини, туристичних об'єктів.

Б.3. Модернізація та формування розвиненої дорожньо-транспортної інфраструктури міста

Б.3.1. Створення системи дорожньої туристичної навігації

Б.3.1.1. Розробка майстер-плану туристичної дорожньої навігації у місті, в т.ч. стандартний формат знаків, макети знаків, переклад на іноземні мови, туристичні мапи, вказівники, локалізація місць розташування та точні заміри відстаней та ін. (з урахуванням системи візуальної ідентичності міста і дизайн-коду курорту).

Б.3.1.2. Виготовлення та встановлення дорожньої туристичної навігації.

Б.3.2. Створення системи менеджменту паркування біля туристичних атракцій та рекреаційних зон

Б.3.2.1. Облаштування паркувальних майданчиків біля туристичних атракцій та рекреаційних зон для автомобілів та туристичних автобусів.

Б.3.2.2. Утримання паркувальних майданчиків.

Б.3.3. Оптимізація системи місцевого громадського транспорту

Б.3.3.1. Оптимізація графіку руху громадського транспорту (для місцевих мешканців та туристів).

Б.3.3.2. Оновлення рухомого складу громадського транспорту з урахуванням потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (із низькою підлогою та спеціальними місцями для інвалідів), а також з передбаченими місцями для перевезення туристичного багажу, зокрема велосипедів.

Б.3.3.3. Облаштування зупинок громадського транспорту та встановлення інформаційних табличок, електронних табло з графіком руху громадського транспорту.

Б.3.3.4. Запровадження сучасних систем управління та регулювання міським транспортом (у т.ч. громадським).

Б.3.4. Вдосконалення дорожнього означування

Б.3.4.1. Створення карти існуючого та визначення пріоритетності для необхідного означування

Б.3.4.2. Встановлення дорожнього означування

Б.3.5. Вдосконалення вуличної мережі з пріоритетом щодо безпеки дорожнього руху та розвитку інфраструктури для пішоходів і велосипедистів

Б.3.5.1. Здійснення аналізу та розробка Концепції оптимізації та реконструкції вуличної мережі з пріоритетом щодо безпеки дорожнього руху та зменшення кількості жертв ДТП (система VisionZero).

Б.3.5.2. Розробка Програми розвитку інфраструктури для пішого та велосипедного туризму.

Б.3.5.3. Збільшення частки регульованих та інженерно-обладнаних наземних пішохідних переходів.

Б.3.5.4. Облаштування пішохідних прогулянкових зон: окремих вулиць та площ.

Б.3.5.5. Розбудова велосипедної інфраструктури у місті та врахування її необхідності при плануванні, будівництві та реконструкції об'єктів транспортної інфраструктури та благоустрою території.

Б.3.5.6. Розвиток велопаркувального простору шляхом будівництва велопарковок.

Стратегічний пріоритет (напрямок) В. Розвиток кадрового потенціалу туристичної та курортно-рекреаційної сфери

В.1. Розвиток професійного навчання у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності

В.1.1. Запровадження обґрунтованого підходу до розвитку кадрового потенціалу туристичної та курортно-рекреаційної сфери

В.1.1.1. Комплексне дослідження ринку праці у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності.

В.1.1.2. Визначення потреби у фахівцях для різних туристичних продуктів.

В.1.1.3. Розробка системи базових компетенцій фахівців туристичної та курортно-рекреаційної сфери з урахуванням формату і особливостей різних туристичних продуктів.

В.1.1.4. Співпраця з навчальними закладами міста, області і країни з питань підготовки кваліфікованих кадрів туристичної та курортно-рекреаційної сфери

В.1.2. Створення місцевої системи навчання і підвищення кваліфікації кадрів туристичної та курортно-рекреаційної сфери

В.1.2.1. Запровадження місцевих навчальних курсів для працівників туристично-інформаційних центрів.

В.1.2.2. Запровадження місцевих навчальних курсів для персоналу, який працює в сегменті подієвого туризму.

В.1.2.3. Запровадження місцевих навчальних курсів з підвищення кваліфікації кадрів курортно-рекреаційної діяльності, у т.ч. медичних працівників, їх професіоналізму, рівня обслуговування, відношення до відпочивальників.

В.1.2.4. Запровадження місцевих навчальних курсів з підвищення кваліфікації кадрів готельного сервісу, їх професіоналізму, рівня обслуговування, відношення до відпочивальників.

В.1.2.5. Запровадження місцевих навчальних курсів з підвищення кваліфікації кадрів ресторанного сервісу, їх професіоналізму, рівня обслуговування, відношення до відпочивальників.

В.1.2.6. Створення та впровадження програми підготовки екскурсоводів, провідників, гідів-перекладачів.

В.1.2.7. Запровадження місцевих навчальних курсів для персоналу, який працює в культурно-етнографічному, історичному сегменті туризму, а також для місцевих представників галузі керамічного виробництва.

В.1.2.8. Запровадження місцевих навчальних курсів для персоналу, який працює в сегменті екотуризму.

В.2. Формування системи інновацій та наукового супроводження і досліджень у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності

В.2.1. Розбудова інноваційної системи у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності

В.2.1.1. Формування єдиної платформи взаємодії всіх учасників системи інновацій (університети та інші наукові заклади, студенти, підприємці, професіонали, приватні інвестори, організації, що використовують інновації для створення туристичних продуктів) та створення умов для розвитку та реалізації пілотних ініціатив у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності міста.

В.2.1.2. Запровадження конкурсу проектів, спрямованих на впровадження інновацій при створенні туристичного продукту.

В.2.2. Забезпечення наукового супроводження та досліджень у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності

В.2.2.1. Залучення науково-дослідницького потенціалу навчальних закладів до досліджень туристичного ринку, аналізу стану розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у місті.

В.2.2.2. Залучення науково-дослідницького потенціалу навчальних закладів, а також досвіду впровадження принципів проектного управління, наявного у дослідницьких, консалтингових компаній, асоціацій професіоналів та громадських об'єднань до підготовки концептуальних та/або програмних документів, проектів розвитку туризму і курорту.

Стратегічний пріоритет (напрямок) Г. Безпека туристів

Г.1. Підвищення рівня безпеки мешканців та гостей міста, захист прав та інтересів

Г.1.1. Вдосконалення системи безпеки мешканців та гостей міста

Г.1.1.1. Обладнання вулично-дорожньої мережі засобами фіксації порушень ПДР та системами відеоспостереження.

Г.1.1.2. Створення «гарячої» телефонної лінії для прийому і ведення обліку звернень та скарг туристів, у т.ч. іноземних, а також надання необхідної інформації з питань туризму, виклику невідкладної медичної допомоги тощо.

Г.1.1.3. Розробка превентивних заходів безпеки та інформування про них місцевого населення та туристів.

Г.1.1.4. Посилення контролю за забезпеченням виконання суб'єктами туристичної діяльності вимог з охорони місцевої культурно-історичної спадщини.

Г.1.2. Забезпечення цивільного захисту мешканців та гостей міста

Г.1.2.1. Модернізація та облаштування захисних споруд цивільного захисту.

Г.1.2.2. Проведення моніторингу надзвичайних подій, що трапляються з туристами у місті.

Г.1.2.3. Створення системи оповіщення населення міста та реагування на виникнення надзвичайних ситуацій та загроз.

Г.1.2.4. Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з населенням міста щодо системи цивільного захисту міста.

Г.2. Запровадження дієвої екополітики та посилення системи з управління природоохоронною діяльністю

Г.2.1. Підвищення екологічної свідомості мешканців міста-курорту

Г.2.1.1. Проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній з метою підвищення екологічної свідомості мешканців міста-курорту, рівня поінформованості населення та гостей міста щодо принципів функціонування «захищених територій» як природної і культурної спадщини місцевих територій.

Г.2.1.2. Організація Днів навколишнього середовища, прибирання зелених зон загального користування та озеленених територій, зон відпочинку і рекреаційних зон.

Г.2.2. Запровадження дієвої екополітики у місті

Г.2.2.1. Забезпечення виконання зобов'язань у сфері енергоефективності та протидії змінам клімату відповідно до європейської ініціативи «Угода мерів».

Г.2.2.2. Поліпшення стану основних водних об'єктів (басейни річок, солоні озера карстового походження).

Г.2.2.3. Запровадження дезінсекційних заходів у течіях річок міста із застосуванням вузько спрямованого інсектициду проти личинок комарів, дозволеного до застосування в рибогосподарських водоймах.

Г.2.2.4. Запровадження періодичного моніторингу екологічного стану навколишнього природного середовища та природних лікувальних і рекреаційних ресурсів, фізичних факторів на курорті та інших місцях відпочинку.

Г.2.2.5. Посилення контролю за забезпеченням виконання суб'єктами туристичної діяльності вимог з охорони довкілля, використання і охорони земель, природних ресурсів.

Г.2.2.6. Впровадження механізму громадського контролю за використанням коштів спеціального бюджету, зокрема фонду охорони навколишнього природного середовища.

Г.2.3. Налагодження системи поводження з твердими побутовими відходами

Г.2.3.1. Облаштування пункту прийому небезпечних відходів.

Г.2.3.2. Впровадження сучасних методів переробки твердих побутових відходів та обмеження їх поховання на полігонах.

Г.2.3.3. Проведення агітаційно-роз'яснювальної роботи серед населення щодо роздільного збирання ресурсоцінних компонентів побутових відходів.

Механізм реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську

Етапи реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську:

Стратегія розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську в умовах кризи, викликаній наслідками бойових дій на сході України, на період до 2027 року, створювалася, як реалістичний та комплексний документ, головним завданням якого було сформулювати нові орієнтири та підходи до майбутнього розвитку міста-курорту, що базується в першу чергу на його сильних сторонах і можливостях, на спільному баченні комплексного розвитку Слов'янська з урахуванням соціально-економічних інтересів населення, ефективного використання природного та історико-культурного потенціалу, забезпечивши при цьому екологічну безпеку.

Обсяг завдань та заходів Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську є досить значним, саме тому для успішного досягнення стратегічних та оперативних цілей стратегічного планування процес реалізації Стратегії є поетапним:

Перший етап – «Ініціація перетворень та підвищення спроможності»: 2018 – 2020 роки

Другий етап – «Формування основ для довгострокового зростання»: 2021 – 2024 роки

Третій етап – «Управління розвитком»: 2025 – 2027 роки

Інструменти реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську:

ПЛАН ЗАХОДІВ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ – узагальнення програм та проектів розвитку, ініційованих територіальною громадою відповідно до бачення і стратегічних пріоритетів розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності міста, поставлених стратегічних цілей, оперативних цілей та завдань.

План заходів

- визначає відповідальних виконавців, строки виконання, обсяги і джерела фінансування з визначенням індикаторів результативності їх виконання;

- є основою для розроблення програм (проектів), спрямованих на розвиток міста.

Передбачається:

- ✓ «План заходів з реалізації у 2018 – 2020 роках Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську в умовах кризи, викликаній наслідками бойових дій на сході України, на період до 2027 року»
- ✓ «План заходів з реалізації у 2021 – 2024 роках Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську в умовах кризи, викликаній наслідками бойових дій на сході України, на період до 2027 року»
- ✓ «План заходів з реалізації у 2025 – 2027 роках Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську в умовах кризи, викликаній наслідками бойових дій на сході України, на період до 2027 року»

ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ. Програма є інструментом змін, вибраним з декількох альтернативних варіантів як найбільш ефективний шлях досягнення намічених результатів, визначених стратегією. Місцева цільова програма – це сукупність взаємопов'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками виконання та ресурсним забезпеченням з усіма задіяними виконавцями, спрямованих на розв'язання найактуальніших проблем розвитку міста або окремих галузей економіки чи соціально-культурної сфери міста відповідно до стратегічних цілей розвитку міста, реалізація яких здійснюється з використанням коштів місцевого бюджету, обласного бюджету, державного бюджету та інших залучених коштів.

Розробці програми розвитку передують розроблення та громадське обговорення концепції програми.

Місцева цільова програма реалізується через окремі проекти розвитку, об'єднані спільною метою та відібрані на конкурсній основі.

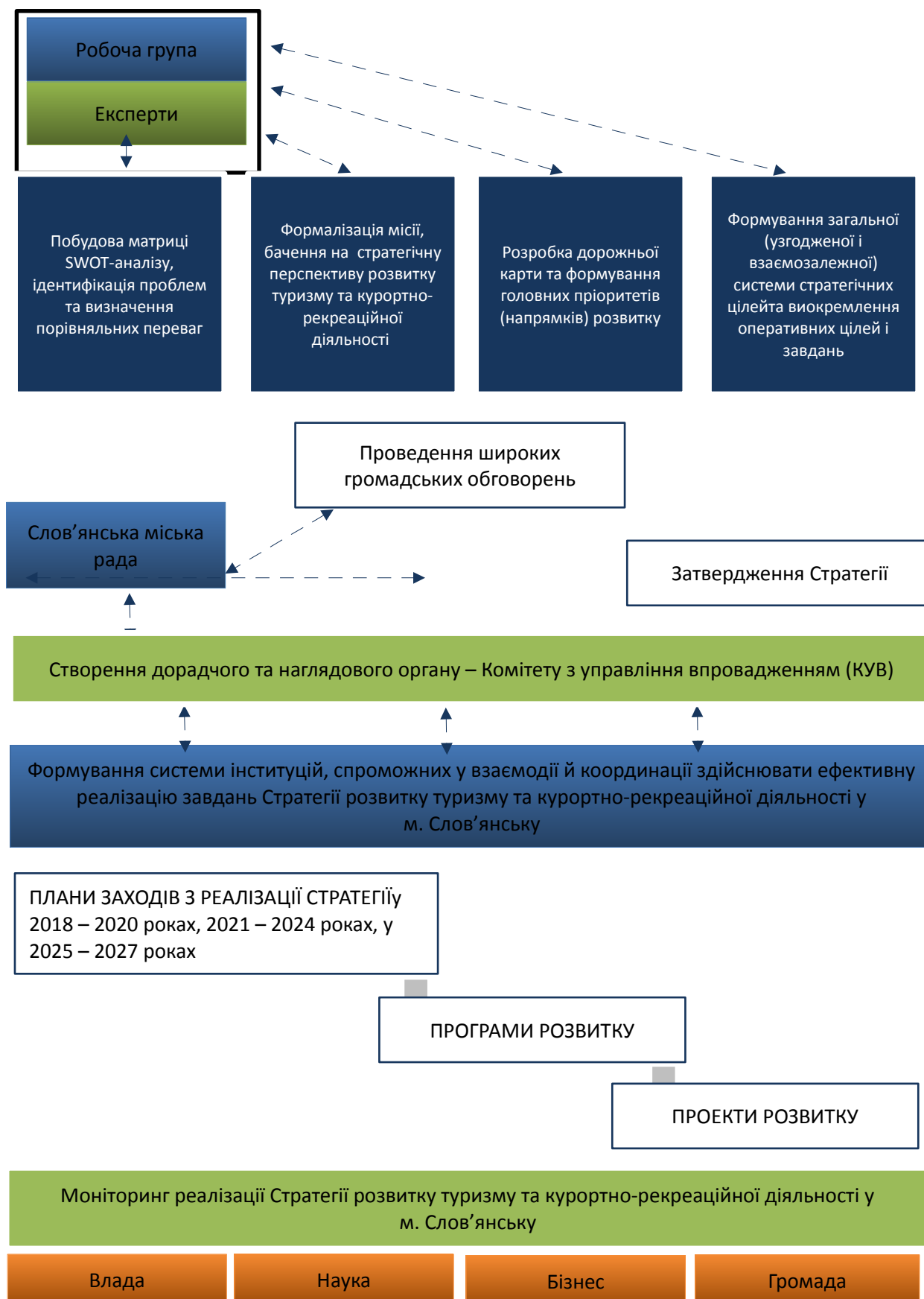
ПРОЕКТИ РОЗВИТКУ – комплекс взаємопов'язаних заходів для розв'язання окремих проблем міського розвитку; сукупність цілеспрямованих організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних заходів, які оформлені у вигляді планово-розрахункових документів, необхідних та достатніх для обґрунтування, організації та управління роботами з реалізації проекту. Розробленню проекту розвитку може передувати розроблення проектної (інвестиційної) пропозиції. Проектна (інвестиційна) пропозиція відповідно до чинного законодавства – це результат техніко-економічного дослідження інвестиційних можливостей, на підставі яких приймається рішення про реалізацію інвестиційного проекту, оформлений у вигляді пропозиції щодо ініціювання інвестиційного проекту.

Забезпечення реалізації стратегічних цілей це управлінське завдання, яке вимагає інституційно-організаційного забезпечення, а також управління фінансовими ресурсами.

Організаційно-управлінські механізми реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську

Організаційно-управлінські механізми реалізації стратегії включають інструментарій стратегічного управління, інструментарій участі в процесі кожної із зацікавлених сторін (населення, громадськість, наука, бізнес, влада), способів їх залучення, мотивації та взаємодії, інформаційного обміну, роботи структурних підрозділів виконавчих органів Слов'янської міської ради, розробки, актуалізації, моніторингу, оцінки та контролю за реалізацією Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську.

Схема організації стратегічного управління у сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську

Інституційне забезпечення реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську:

- 1) Створення дорадчого та наглядового орган – Комітет з управління впровадженням (КУВ), що створюється шляхом делегування до його складу осіб, які представляють всі зацікавлені сторони у реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську. Серед цих осіб є учасники розробки стратегії, тобто робочої групи, що безпосередньо працювали над формуванням стратегічних цілей, а також мають увійти посадові особи органу місцевого самоврядування, депутати міської ради, представники бізнесу (туристичної та курортно-рекреаційної сфери, галузі керамічного виробництва), науки та інших зацікавлених сторін. Комітет управління впровадженням є наглядовим органом, який здійснює моніторинг якості виконання завдань, дотримання графіка, внесення змін чи доповнень до цілей, коли виникає необхідність. Члени комітету повинні стежити за тим, щоб стратегічні пріоритети (напрямки), стратегічні та оперативні цілі і завдання плану залишалися доречними та актуальними.
- 2) **Формування системи інституцій, спроможних у взаємодії й координації здійснювати ефективну реалізацію завдань Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську.** Так зокрема, завданням Б.1.1.1. передбачається визначення міської інституції, відповідальної за створення організаційної моделі функціонування курорту міста та призначеної сприяти покращенню інвестиційного клімату, розвитку бізнесу та залученню інвестицій у туристичну сферу та курортно-рекреаційну діяльність, також у місті діє новостворене КП «Центр реабілітації та грязелікування «Слов'янський курорт»;
- 3) Чіткий розподіл повноважень і відповідальності у сфері розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності між різними ієрархічними рівнями місцевого самоврядування та всіма учасниками процесу імплементації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську, усунення дублювання повноважень і відповідальності, налагодження ефективної співпраці;
- 4) Поглиблення взаємодії Слов'янської міської ради, як органу місцевого самоврядування при здійсненні власних і делегованих повноважень, та органів виконавчої влади на основі поєднання загальнодержавних та місцевих інтересів із забезпеченням ефективного розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у місті;
- 5) Створення системи взаємопов'язаних прогнозних, концептуальних і програмних документів щодо розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у місті, їх узгодження зі стратегічними і оперативними цілями Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську.

У зв'язку зі змінами законодавства, політичних реалій, науково-технічного прогресу, які вносять безумовні корективи, члени КУВ повинні стежити за тим, щоб стратегічні пріоритети, стратегічні та оперативні цілі і завдання Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську залишалися доречними та актуальними. На етапі реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську і відповідних планів заходів можлива поява нових оперативних цілей (які повністю мають відповідати стратегічному пріоритету (напрямку) та досягненню стратегічної цілі), але стратегічні цілі не повинні підлягати суттєвим змінам. У випадку відмови від здійснення визначених у цій стратегії стратегічних цілей, наприклад в результаті отримання нових науково обґрунтованих урбаністичних висновків щодо розвитку території міста та визначення пріоритетних точок економічного зростання, які вступають у протиріччя з визначеними

стратегічними пріоритетами розвитку туризму і курортно-рекреаційної діяльності у місті, стратегія вимагає глибокої переробки, а зміна стратегічного бачення – розробки іншої стратегії.

Внесення запропонованих змін до Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську відбувається лише з прийняттям рішення Слов'янською міською радою. Такі зміни доцільно робити напередодні початку бюджетного процесу на наступний період, до підготовки підсумкового звіту про результати проведення моніторингу виконання плану заходів та звіту з оцінки результативності реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську і плану заходів за поточний рік.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську:

- 1) Кошти бюджету міста Слов'янськ (у тому числі залучені кошти шляхом проведення емісійних заходів);
- 2) Державний фонд регіонального розвитку;
- 3) Субвенції, інші трансферти з державного та обласного бюджету до бюджету міста Слов'янськ;
- 4) Кошти технічної допомоги міжнародних донорів, міжнародних фінансових організацій та гранти від програм міжнародної допомоги;
- 5) Кошти приватних інвесторів та власні ресурси підприємств міста;
- 6) Фінансування за участі мешканців міста;
- 7) Кошти з інших джерел, не заборонених законодавством (у т.ч. кошти меценатів та спонсорів).

Задачами фінансового механізму реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську є:

- фінансове забезпечення стратегічних цілей;
- раціональне використання фінансових ресурсів;
- пошук ефективних джерел короткострокового та середньострокового фінансування проектів з числа плану заходів;
- підвищення ефективності фінансового менеджменту.

Моніторинг та оцінка результативності реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську

Результати реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську визначаються на підставі проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації планів заходів.

Основними завданнями під час проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації планів заходів є визначення стану їх виконання через відстеження стану та оцінювання результативності виконання програм і проектів місцевого розвитку та їх впливу на розвиток туризму та курортно-рекреаційної діяльності у місті.

Система моніторингу та оцінки результативності реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську включає:

- Орган з моніторингу - Комітет з управління впровадженням (КУВ);
- Документ (Положення) про систему моніторингу та оцінки результативності реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську;
- Систему індикаторів (результатів) виконання Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську (кількісні та якісні).

Проведення моніторингу і оцінки результативності реалізації стратегії та планів заходів здійснюється КУВ на основі звітів відповідальних за виконання проектів розвитку, визначених певним планом заходів.

Система моніторингу та оцінка результативності реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську базується на наступній звітності:

- підготовку щопівроку **оперативних звітів** про результати реалізації проектів місцевого розвитку, визначених планом заходів, за відповідний період;
- підготовку щопівроку **підсумкового звіту** про результати проведення моніторингу виконання плану заходів за відповідний період;
- підготовку щороку **звіту з оцінки результативності реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську і плану заходів за відповідний період.**

Відповідальні за виконання проектів щопівроку до 05 числа другого місяця, що настає за звітним періодом, подають до КУВ оперативні звіти (див. Шаблон 1).

КУВ проводить аналіз стану виконання плану заходів (з порівняльною оцінкою ступеня відхилення фактичних значень індикаторів результативності від їх прогнозованих значень) та до 20 числа другого місяця, що настає за звітним періодом, готує і оприлюднює підсумковий звіт про результати проведення моніторингу виконання плану заходів за відповідний період (див. Шаблон 2).

Звіт з оцінки результативності має включати:

- опис проектів місцевого розвитку, які включені до плану заходів та відповідних міських цільових програм, з оцінкою їх впливу на розвиток туризму та курортно-рекреаційної діяльності у місті;
- аналітичний звіт щодо:
 - стану фінансування проектів місцевого розвитку з описом запланованих та фактичних джерел і обсягів фінансування у відповідному періоді;
 - результатів реалізації проектів місцевого розвитку та порівняння фактичних значень індикаторів (показників) оцінки результативності реалізації плану заходів з їх прогнозованим значенням у відповідному періоді;
 - проблемних питань, зовнішніх та внутрішніх факторів, що мали вплив на виконання плану заходів (з поясненням причини виникнення проблемних питань та пропозицій щодо шляхів їх вирішення);
- висновки та пропозиції щодо:
 - впливу реалізації проектів місцевого розвитку на динаміку основних показників розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у місті;
 - доцільності продовження виконання проектів місцевого розвитку;
 - включення додаткових проектів місцевого розвитку;
 - уточнення індикаторів (показників) оцінки результативності реалізації плану заходів, обсягів і джерел фінансування, переліку виконавців, строків виконання.

ОПЕРАТИВНИЙ ЗВІТ
про результати реалізації проектів місцевого розвитку, визначених планом
заходів з реалізації Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної
діяльності у м. Слов'янськув умовах кризи, викликаній наслідками
бойових дій на сході України, на період до 2027 року
за _____ півріччя 20__ року

(найменування проекту місцевого розвитку (далі - проект))

Загальна вартість проекту

(у валюті договору (контракту))

(реквізити договору (контракту) - найменування, дата укладення і номер)

Номер і найменування завдання Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську, якому відповідає проект	Одна або кілька цілей, які будуть досягнуті в результаті реалізації проекту	Строк реалізації проекту		Джерела фінансування у звітному періоді	Фактична сума підписаних договорів (контрактів) у звітному періоді		Сума вибраних коштів в у звітному періоді		Сума вибраних коштів в з початку реалізації проекту		Результати реалізації проекту	Індикатори (показники) результативності реалізації проекту					Проблемні питання, їх вплив на реалізацію проекту (з поясненнями причини їх виникнення та зазначенням механізму вирішення)		
		планований	фактичний		з початку реалізації	звітний період	планована	фактична	планована	фактична		очікувані	фактичні	найменування індикатора (показника)	одиноці	протягом		фактичне значення	відхилення (+/-)

Рекомендації щодо змін у наступному періоді реалізації

Відповідальний за виконання проекту

(підпис)

(ініціали та прізвище)

_____ 20__ р.

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ
про результати проведення моніторингу виконання плану заходів з
реалізації Стратегічного плану розвитку міста Краматорськ
за _____ півріччя 20__ року

Номер і найменування завдання Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську, якому відповідає проект	Одна або кілька цілей, які будуть досягнуті в результаті реалізації проекту	Строк реалізації проекту		Джерела фінансування у звітному періоді	Фактична сума підписаних договорів (контрактів) у звітному періоді		Сума вибраних коштів у звітному періоді		Сума вибраних коштів з початку реалізації проекту		Результати реалізації проекту		Індикатори (показники) результативності реалізації проекту					Проблемні питання, їх вплив на реалізацію проекту (з поясненням причини їх виникнення та зазначенням механізму вирішення)
		планований	фактичний		з початку реалізації	за звітний період	планована	фактична	планована	фактична	очікувані	фактичні	найменування індикатора (показника)	одиночний	прогностичний	фактичний значення	відхилення (+/-)	

Керівник Комітету з управління впровадженням

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ 20__ р.

Система індикаторів (результатів) виконання Стратегії розвитку туризму та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську (кількісні та якісні)

Назви показників	Од. виміру
Загальні індикатори	
Закріплений за містом імідж як курортного міста, туристично привабливого для відпочинку, оздоровлення, лікування	% позитивних відповідей респондентів опитування
Кількість створених та впроваджених нових туристичних продуктів	одиниць
Збільшення кількості туристичних атракцій та рекреаційних зон	%
Кількість туристів (відпочиваючих)	осіб
з них іноземців	осіб
Кількість ночівель	одиниць
Туристичний збір	тис.грн.
В сфері туризму та курортно-рекреаційної діяльності зайнято	осіб
Стратегічний пріоритет (напрямок) А. Маркетингова політика розвитку туризму та курорту	
Залучено суб'єктів до користування спільним туристичним брендом у туристичній та курортно-рекреаційної діяльності у м. Слов'янську	одиниць
Кількість відвідувачів туристично-інформаційних центрів	осіб
з них іноземців	осіб
Кількість тематичних подій і заходів(фестивалів, виставок, ярмарок, свят, тематичнихднів/тижнів заходів, форумів і т.п.)	одиниць
Кількість створених та впроваджених спеціалізованих пропозицій рекреаційно-оздоровчого, лікувального і кліматичного туризму для різних цільових аудиторій	одиниць
Кількість нових та оновлених туристичних маршрутів	одиниць
Кількість створених та впроваджених спеціалізованих програм, тематичних продуктів (тематичні інтерактивні музеї, майстер-класи, лекторії, керамічні виставки, туристичні гончарні майстерні та ін.)	одиниць
Кількість туристів (відпочиваючих), що скористалися «туристичною картою»	осіб
з них іноземців	осіб
Кількість нових та оновлених екостежок	одиниць
Кількість створених та впроваджених спеціалізованих пропозицій екотуризму	одиниць
Стратегічний пріоритет (напрямок) Б. Розвиток туристичної інфраструктури	
Інвестиції в розвитокінфраструктури	тис.грн.
Кількість залучених суб'єктів виконання дизайн-кодукурорту міста	одиниць
Кількість інвестиційно-привабливих земельних ділянок курорту з облаштованими інженерно-технічними комунікаціями	одиниць
Кількість засобів розміщення туристів , відпочиваючих та гостей міста	одиниць
Місткість	місце

Назви показників	Од. виміру
Планова місткість	місць
Середня завантаженість об'єктів	%
Обсяг наданих послуг з розміщення	тис.грн.
Кількість туристичних атракцій та рекреаційних зон	одиниць
Кількість відреставрованих об'єктів культурної та архітектурної спадщини, туристичних об'єктів	одиниць
Відсоток охоплення вулиць освітленням	%
Відсоток охоплення вулиць дорожньою туристичною навігацією	%
Відсоток паркомісць для автомобілів та туристичних автобусів в порівнянні з розрахованою потребою	%
Частка регульованих та інженерно-обладнаних наземних пішохідних переходів	%
Відсоток облаштованих пішохідних прогулянкових зон: окремих вулиць та площ, в порівнянні з розрахованою потребою	%
Стратегічний пріоритет (напрямок) В. Розвиток кадрового потенціалу туристичної та курортно-рекреаційної сфери	
Кількість осіб зі спеціальною освітою в сегменті гостинності	осіб
Кількість осіб, що пройшли навчання в рамках місцевих навчальних курсів і курсів підвищення кваліфікації кадрів туристичної та курортно-рекреаційної сфери	осіб
Відсоток задоволених відпочивальників згідно з опитуванням	% позитивних відповідей респондентів опитування
Кількість реалізованих проєктів, спрямованих на впровадження інновацій при створенні туристичного продукту	одиниць
Стратегічний пріоритет (напрямок) Г. Безпека туристів	
Кількість звернень на «гарячу лінію» туристів, у т.ч. іноземних, з питань туризму, виклику допомоги тощо	одиниць
Кількість захисних споруд цивільного захисту, що потребують модернізації та облаштування	%
Відсоток працездатних електросирен в системі попередження населення міста про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій та загроз	%
Частка водних об'єктів міста, на яких здійснюється моніторинг екологічного стану якості води	%
Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря на душу населення	кг/чол.
Питома вага вторинної переробки твердих побутових відходів (утилізовано)	%